

Agrártanácskozás Gödöllőn

Nagyobb tervszerűséget

A múlt év tapasztalatait értékelik és az ideai feladatokat vitatják meg a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen tegnap kezdődött kétnapos értekezleten, a mezőgazdasági és élelmiszerügyi ágazatban dolgozó vezetők. A tanácskozáson megjelent és felszólalt Havasi Ferenc, a Minisztertanács elnökhelyettese, Pethő Györgynek, az Agrártudományi Egyetem rektorának megnyitóját követően Romány Pál mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter tartott előadást.

Kifizető a jó előkészítés

Bevezetőjében kiemelte, hogy az 1975-ben elért nagyszerű eredmények után tavaly újabb magaslathoz jutott a mezőgazdasági termelés. Az ágazat dolgozóinak munkáját a kiegyensúlyozottság jellemezte, s jó volt hazánkban az élelmiszer-ellátás. A múlt évi tapasztalatokat összegezve a miniszter megállapította, hogy megbizonyosodott, érdemes sokoldalúan előkészíteni a gazdasági életet. Az intézkedések sorozatát ugyanis rendszeresebbé tették, jól előkészítették a szarvasmarha-tenyésztést, a sertésartást, a kerteszeleti termelés feltételeit a nagyüzemekben és a kistermelésben egyaránt. Jelentősen rövidült a gazdaságpolitikai döntés és a gazdasági cselekvés közötti idő, amely a nagyobb tervszerűséget igazolja.

A múlt évben gazdagodott, fejlődött a kapcsolat az élelmiszer-termelésben és a könnyűipari nyersanyagok előállításában közvetlenül részt vevő vállalatok és szövetkezetek között. Ugyancsak erősödött a tudomány és a gyar-

korlat kapcsolata. Számottevően növelték termelésüket a háztáji és kisipari gazdaságok. Mindezek eredményeként a mezőgazdaság bruttó termelési értéke várhatóan olyan mértékben haladja meg az előző évet, amilyen az elmúlt húsz évben nem fordult elő. Az ágazatok teljesítettségét, illetve kismértékben túlteljesítették az V. ötéves terv termelési előirányzatát. A termelési növekedési ütem teljesítése azonban nem pótolja azt a tényleges kiesést, amely 1976-ban bekövetkezett.

A föld hasznosítása

Az ideai tervfeladatok megvalósításának feltételei közül a miniszter elsőként említette a termőföld hasznosításának fontosságát. Hazánkban ugyanis 130-150 ezer hektár a vetetlen terület, ami gyakorlatilag elegendő lenne az ország cukorzükségletének megteremtésére. Indokolt tehát nagyobb figyelmet fordítani ezekre a területekre. A növénytermesztésben a többi között a kukorica vetőterületének kisebb mértékű növelése, valamint a hektáronkénti 49 mázsás termésátlag betakarítása a cél. Ebben az évben hozzájárulnak a rizstermelés megújításához is.

Az állattenyésztésben a többi között tervezik, hogy az ország tehénállományát 20 ezerrel növelik. Az idén folytatják a kocaszűrés kihegyezési akciót, s megkezdik a „malacgyárak” hálózatának kialakítását. Erőteljesen kell növelni a takarmánytermelést, hogy csökkenthessék az importot. A beruházások területén fontos feladat a meglévő sertésletelek

rekonstrukciója és újabb telepek építése, a főlialetelek számának gyarapítása, a kertészeti terméktárolók építése. A mezőgazdaság elsődleges feladatának tekinti a hazai igények kielégítését. Ennek keretében növelik a többi között a feldolgozott termékek arányát és a feldolgozás fokát.

Szövetkezeti tapasztalatok

Ezután Czibalmos Béla, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának főtájtára a mezőgazdasági szövetkezetek területi szövetségeinek múlt év végén megtartott tisztújító küldöttközgyűléseinek tapasztalatairól számolt be. Hangsúlyozta, hogy ez a tanácskozássorozat a magyar szövetkezetek mozgalmát egyik kiemelkedő jelentőségű eseménye volt, amelyen értékeltek egyebek között az elmúlt két év eredményeit és megvitatták a soron levő feladatokat. A 22 területi szövetség munkájáról megállapítható, hogy jól képviseli a szövetkezetek érdekeit és erőteljesen segítik a szövetkezetek, valamint az állami gazdálkodó szervek közötti együttműködést. A TOT megkülönböztetett figyelemmel kezeli a tisztújító közgyűléseken elhangzott megállapításokat, javaslatokat és messzemenően segíti az újjáavastott területi érdekképviseleti szervek munkáját.

Ezt követően több előadás hangzott el egyebek között az élelmiszeripar és a kereskedelem együttműködésének feladatairól, a háztáji gazdaságok termelésének szervezéséről.

A tanácskozás ma öt szekción folytatódik.

Megbeszélés Szabolcs megye vezetőivel

Több OTP-hitel háztájira

A Szabolcs-Szatmár megyében ez évre tervezett 4700 lakás közül 3200 építésében működik közre az OTP — közölték csütörtökön Nyíregyházán a pénzügyintézet és a megye vezetőinek tervekkel megbeszélésén. A tanácskozáson, amelyen részt vett Szirmai Jenő, az Országos Takarékpénztár vezérigazgatója, Tar Imre, a megyei pártbizottság első titkára, Pénzes János, a megyei tanács elnöke, a továbbiakban megállapították, hogy az ötödik ötéves terv időszak lakásépítési előirányzatát időarányosan túl is teljesítették: két év alatt a tervezett 20 000 lakásnak a 48 százalékát felépítették. A megye takarékbetét-

állománya a tervezettnél is gyorsabban emelkedett, s év végére elérte a 4,4 milliárd forintot.

Az ifjúsági betéttel rendelkezők száma már most 20 000 a megyében. 1977-ben 151 000 hitelszámlára összesen 4,7 milliárd forintot, az előző évinél 700 millióval több hitelt folyósítottak, s ebből 4,2 milliárdot hosszú lejáratúra. Az idén ennél is nagyobb összeg kihelyezésére készülnek fel, s az építési kölcsönök mellett különösen nagy gondot fordítanak a mezőgazdasági jellegű, ezen belül a háztáji termelés fejlesztését szolgáló, továbbá a vízművek építését elősegítő hiteligények kezelésére, kielégítésére.

Termelnek a Graboplast új berendezései

Korszerűbb műbörgyártás

Csütörtökön megindultak azok a nagy teljesítményű gépek a győri Graboplast Pamutszövő- és Műbörgyárban, amelyeket az új beruházás keretében szereztek be. Egymilliárd 231 millió forintos fejlesztést kezdtek tavaly, amely elsősorban a műbörgyártás korszerűsítését, a gyártmány-szerkezet gazdagítását szolgálja. Az idén 38 millió négyzetméter,

a tavalyinál egymillióval több — termék előállítását tervezik. Csökkentik a veszteséges és a korszerűtlenné vált termékek arányát, helyettük minőségben, értékben jobb, piacképesebb termékeket gyártanak.

A gyártmányok egyharmada az idén is külföldi piacokon talál gazdára. A Graboplast 40 országba szállít 1978-ban.

Szolnok, Kazincbarcika

Vegyipari fejlesztések

Csaknem egymilliárd forint beruházásból épül az új nátriumtrifoszfát-üzem a szolnoki Tiszamenti Vegyiművekben. A mosószergyártás fontos alapanyagát előállító üzem beruházását úgy irányítják, hogy 1979 szeptemberében megkezdhesék a próbüzemelését.

Új üzemszék építését kezdték

meg Kazincbarcikán, ahol majd a PVC III. gyárban készülő alapanyagot feldolgozzák. Az üzemszarnokban évente ötezer tonna készterméket, a többi között különféle fóliákat és műanyag zsákokat készítenek. A gyártósarnok négyszázmillió forintba kerül. Az új üzemszékben 1980-ig megkezdik a termelést.

Kanadai gazdaság

Hely a piacon

Ha hihetünk a magántőkét tömörítő kanadai Conference Boardnak, az ország gazdasága fellendülés előtt áll. A szervezet legutolsó prognózisa szerint ugyanis míg 1977-ben reálértékben a bruttó hazai termék 2,9 százalékkal emelkedik, addig ez évre a növekedés 4,9 százalékot ér el. 1977-ben a halászat, a mezőgazdaság és az építőipar viszonylag gyengébben szerepelt, termelésemelkedése a feldolgozó iparban, a bányászatban és a szolgáltatási szektorban következett be. Az idén a feldolgozó ágazatokban várható enyhébb pangás, ezt viszont a mezőgazdaság, az építőipar és a halászat ellensúlyozhatja.

Tartományi feszültség

Az indexeket részletesebben vizsgálva az első szembetűnő probléma az, hogy a gazdasági tevékenység élénkülése különbözőképpen érinti Kanada egyes tartományait. Alberta és Ontario például 5 százalék feletti növekedési ütemmel számolhat, a megelégnélkül azonban a francia többségű Quebecben átlagon aluli, ennek következtében a munkanélküliségi ráta a tartományban eléri a 11 százalékot. Nem lehetetlen, hogy a regionális problémák a meglévő politikai feszültség éleződéséhez vezessenek.

Érdekes eltérés mutatkozik meg a felmérésben részt vett kanadai és külföldi tulajdonban levő vállalatok magatartása közt. Folyó áron nézve a kanadai tulajdonú vállalatok beruházásait 1977-ben 15 százalékkal emelték, s terveikben 1978-ban is 11 százalékos növekedés szerepel. A külföldi ellenőrzés alatt levő cégek 1977-ben 26 százalékkal ruháztak be többet, 1978-ra befektetéseiket 2 százalékkal kívánják csökkenteni. Úgy tűnik tehát, hogy külföldön az ország gazdasági kilátásait rosszabbnak tartják, mint magában Kanadában. Az ok talán éppen az ország külföldi adósságállománya.

Az adósság
következményei

Szakértői körökben egyre többen tartják krízisméretűnek Kanada külföldi eladósodását is: a nettó adósságállomány 1945-ben 4,2 milliárd dollárt tett ki, 1973-ban már 32,4 milliárdot és 1977 végére 54,5 milliárd dollárt ért el. Más szóval: az elmúlt négy esztendő során Kanada ugyanannyi kölcsönt vett fel, mint független állami léte első 98 esztendejében. (1976-ban a kamat és a törlesztés már 2,5 milliárd dollár értékűre rúgott.) A külföldi források igénybevételének oka nem a kereskedelmi mérleg passzívuma, Kanada exportja — 1975-től eltérően — mindig meghaladta importját. A szolgáltatások mérlege azonban

tradicionálisan passzív, 1976-ban a deficit 3 milliárd dollár volt, 1977-re várhatóan 7,64 milliárdot tesz ki és a hiány 1979-re előreláthatóan 9 milliárd dollárra nő. Ennek következtében a folyó fizetések mérlege, amely a hetvenes évek elején még egyensúlyban volt, fokozatosan szintén passzívvá vált. Számítások szerint 1977-79 között a hiány értéke mintegy 15,5 milliárd dollár lesz. Jelenleg a külföldi nettó adósságállomány a bruttó nemzeti össztermék 24 százalékát teszi ki.

Voltaképpen ez az arány kanadai méretekben nem is olyan „borzasztó”, 1961-ben a viszonylagos adósságállomány a GNP-százalékban ennél sokkal nagyobb, 44 százalék volt. A probléma a külföldi eladósodást illetően kettős: a felvett hitelek nem javítják a termelési szerkezetet. Másodsorban 1976-ban az országban 24,5 milliárd dollár értékűt vásároltak meg külföldön. Az új kibocsátásnak azonban csupán 3 százaléka volt magánvállalatok részvényei, csaknem 70 százaléka közzliadásokat finanszírozott.

Igény tőkeberuházásra

A további eladósodásnak perzekelettel szabna az export erőteljesebb növekedése. A kivitel többlet 1977-ben mintegy 2,5 milliárd dollárt ér el és a növekedés kilátásai jók, hiszen az elmúlt év során a kanadai dollár 13 százalékkal értékelődött le az USA-dollárral, 33 százalékkal a jennel és 20 százalékkal a nyugatnémet márkával szemben. Arra azonban aligha lehet a közeljövőben számítani, hogy a kereskedelmi mérleg többlete fedezze a szolgáltatások mérlegének passzívumát. Ilyen körülmények között pedig a mérleghiány fedezésére újabb hitelt kell felvenni, az pedig a kamat és adósságszolgálaton keresztül tovább rontja a folyó fizetési mérleget.

Kanadának mérleghiánya fedezése mellett produktív célokra is szüksége van a külföldi tőkére. Az ottavai energia- és bányászati minisztérium számításai szerint az elkövetkező 15 évben az ország energiaszektorában 170-180 milliárd dolláros beruházásra lesz szükség, további 20 milliárdot igényel a bányászati termékek feldolgozókapacitásának fejlesztése. Ezek a követelmények a kanadai pénzügyi körök nem elégíthetők ki. Annál is inkább, mivel a hosszú lejáratú tőkefinanszírozás mérlege, mely hosszú éveken keresztül Kanada számára aktív volt, manapság már deficittel zárul. A külföldi gazdaság gyarmatának tartott Kanadában ma már évente kevesebb külföldi beruházást eszközölnek, mint amennyit kanadai cégek az országhatáron túl befektethetnek.

G. Gy. — Sz. P.

Ülést tartott
az OSZT elnöksége

Az Országos Szövetkezeti Tanács elnöksége csütörtöki ülésén összegezte azokat a tapasztalatokat, amelyek a szövetkezetek belső ellenőrzése, valamint a szövetségek revizori irodái munkájának során megfogalmazódtak. Az elnökség a kedvező folyamat továbbfejlesztésének elősegítése érdekében februárra összehívta az OSZT teljes ülést. Az elnökség elfogadta az OSZT alapszabályára, ügyrendjére, valamint munkatervére vonatkozó javaslatot is, amelyet ugyancsak az OSZT ülése elé terjeszt. 1978-ban az OSZT elnöki tisztét Szabó István, a TOT elnöke tölti be.

HORIZONT

Venezuelai miniszter Kuvaitban

Caracasban bejelentették, hogy Valentin Hernández Acosta venezuelai bányászati és kőolajügyi miniszter hivatalos látogatáson Kuvaitban tartózkodik. A venezuelai miniszter Abdel Muttalib Al-Kazimi kuvaiti olajipari miniszterrel a kőolajexportáló országok szervezete (OPEC) tavaly decemberben rendezett miniszteri szintű értekezletének azt a döntését tárgyalja meg, amelynek értelmében 1978 első felében változatlan marad az OPEC-tagországok által kitermelt kőolaj ára.

Allamosították
Mozambik bankját

A Mozambiki Népi Köztársaságban január elsejével új bankrendszer lépett életbe. Ezzel központosították az ország pénzforgalmát. Az intézkedések értelmében három, eddig magánkézben levő bankot bekebeleztek az állami bankba, a két portugál hitelintézet, a Banco Pinto e Scotto Mayor és a Banco do Fomento Nacional működését megszüntették. Ugyanakkor Fejlesztési Népbank kezdte meg működését.

Régi mód...

Börze

Mit viselünk 1978 és 1979 őszén és telén? Erre adtak tegnap választ a gyártók a KGM Technika Házban. Feleletük nem éppen szüderítő. Már harmadszor rendezték meg az úgynevezett központi felsőruházati specifikációt — népszerű nevén a börtöt — az előzőeknél kényelmesebb és szebb körülmények között. A lényeg azonban már nem ad okot öröme.

A bemutatott ruhák többsége ugyanis divatjamúlt és ötletlen, a manekéneknek sem mutatott. Egy-két kivétellel jellegtelen, díszítés nélküli kabátokat, ruhákat és blúzokat vonultattak fel a cégek. Olyanokat, mint például a Május 1. Ruhagyártó tweed és műszörme kabátja, amely egy öt évvel ezelőtti bemutatón sem keltett volna feltűnést. A jersey-ruhák mintája és szabása nem-

hogy az európai, de a hazai divat jellegzetességeit sem tükrözte. A férfifelöltőkről nem is beszélve...

A gyári tervezők bizony, nem erőltették meg a fantáziájukat, sőt még azt a fáradságot sem vették, hogy megszivleljék a Magyar Divat Intézet útmutatásait. Az MDI által meghatározott divatszínek és formák közül alig néhányat láttunk viszont, annál több rikkító narancssárgát, fenylő műszörme — és „konfekciószerűket”.

Pedig a ruházati termékek többsége 1978. január 1-től szabadon lett. Azt vártuk eme intézkedéstől, hogy a több pénzért divatosabb, jobb minőségű holmikát látunk majd viszont a kirakatokban. Csalódtunk.

(elek)

Új berendezések

Bővítik Gyermelyen a téstágyarat

Új téstágyártó berendezések érkeztek a gyermekgyógyászati Tsz-be. Olasz szakemberek irányításával szerelik a két gépsort a már működő három mellé. Ezzel az ország legnagyobb téstágyártó üzemévé fejlődik a gyermekgyógyászati Tsz., amely a mezőgazdaság, az ipar és a kereskedelem összefogásának kitűnő példája: a Tsz., a Fővárosi Sütőipari Vállalat és a tatabányai Generál Kiskereskedelmi Vállalat alapította.

A bővítést még ebben a negyedévben befejezik, és az eddigi évi 750 vagon helyett 1200-1250 vagon téstágyártanak majd. A választékot is gazdagítják. Az eddigi 22-25-féle termék mellett hat- és nyolctojásos téstágy is gyártanak. Elsősorban a budapesti, a Pest-Komárom és Nógrád megyei Fűszert Vállalatnak szállítanak, s évről-évre növekvő mennyiségben exportálnak.

A győri robbanás újabb áldozata

Győr-Sopron megyei tudósítónktól.

Mint azt már hírül adtuk, január 4-én délelőtt robbanás történt a győri Rába Magyar Vagon- és Gépgyár vasúti járműgyárának régi acélöntődjében, ahol a négytonnás elektromos olvasztókemence hullott darabjaira. A robbanás pillanatában balesetet szenvedett égési sérülteket a mentők azonnal kórházba szállították.

Karsai László és Pánczél Zoltán győri lakosok, továbbá Szemenyei Jenő győrszentiváni lakos sérüléseikbe belehalt. Dr. Patkos Imrétől, a győri kórház osztályvezető főorvosától tegnap a délutáni órákban értesültünk, hogy a tragikus veszteséglista újabb névvel gyarapodott. Meghalt Varga Kálmán győri úrbátori lakos is.

Súlyos égési sérüléssel kórházban kezelik Vörös István győri, Bolla Alajos sokorói, Fűzi Imre győri, Elek Miklós moson-szentmiklósi, Nagy Ferenc győrszentiváni, Molnár Albert győri és Kövecsek Miklós győri lakosok.

Készülékgazdálkodás mozgalom

Jelentős népgazdasági haszonnal járó rekordot ért el a Dörög Gyógyszerárugyár oldószerregeneráló üzemében. Öt éve nyitották meg ezt a gyárrészt, s azóta ott még nem volt szükség nagyjavításra, szünet nélkül dolgoznak a berendezések. A kiemelkedő teljesítményt úgy érték el, hogy a munkások védőnőseget vállaltak a berendezések, készülékek felett. Kezdeményezésüket készülékgazdálkodás mozgalomnak nevezték el. Minden csoportot elláttak szerszámokkal és a kisebb hibákat menet közben, a berendezések leállítása nélkül kijavították. Több olyan apróbb módosítást is bevezettek, amelyek hatására ugyancsak csökkent a berendezések meghibásodásának lehetősége. Így sikerült öt éven át megelőzni az üzemzavarokat, a termelőkieséssel járó, hosszantartó nagyjavításokat.

A grúziai földrengés után

Megkezdődött a helyreállítás

Kormánybizottság alakult Z. Pataridze, a Grúz Szovjet Szocialista Köztársaság minisztertanácsának elnöke vezetésével a hét elején pusztított földrengés következményeinek felszámolására.

A Tbiliszitől 60 kilométerre délnyugati irányban levő dmaniszi településen, a földrengés epicentrumában, a tizenkét fokos szovjet skála szerint 6-7-es erősségű földrengés épületeket, lakó-

Hóriadó Vas megyében

Kissé megszigorodott a tél

A Kárpát-medence fölé napok óta hideg, száraz levegő érkezik észak felől nagy sebességgel. Hátasára megszigorodott a tél nálunk is.

A legutóbbi jelentések szerint Lengyelországba a hetek óta tartó enyhe idő után tegnap viharos erejű széllel és hóviharakkal tért vissza tél. Különösen pusztító erejű volt a vihar a Balti-tenger lengyel partvidékén. Beljebb, a Beszkyidék másodrendű útjain méteres hóakadályok keletkeztek. A viharok által letépett villanyvezeték és a kiöntött fák számos vidéken zavart okoztak a vasúti forgalomban is.

Tegnap reggel sűrű hózáport hozott a légváltás Vas megyében. A városok, falvak, mezők és erdők percek alatt fehérbe ö-

löztek. A megyei közúti igazgatóság hóriadót rendelt el, s már a délelőtti órákban megkezdtek a hó eltakarítását.

Az utóbbi napok enyhe időjárása mozgásba lendítette a Balaton 600 négyzetkilométeres jégmezőjét. A hetekig jég alatt szunnyadt tó — a helybeliek kifejezésével — „kitakarozott”. A jég nagy részét a déli partra sodorta a szél, s néhány partszakaszon torlaszokat emelt. Nagyobb károsodás eddig nem érte a partvédő műveket. A jég-torlódást viszont a jégvágók hasznosítják: vermekbe szállítják a hullámterőkre kisodródott jégtáblákat

Hóvihar tombolt szerdán Bosznia-Hercegovina több vidékén, s

a havazás tegnap is folytatódott. A niksics-savnikai útvonalon a hótorlaszok miatt szünetel a közlekedés. Szarajevó környékén 20 centiméteres hó esett. A dalmat tengerparton szerdán hideghullám söpört végig. Split fölött jég-eső vonult át: a hőmérséklet plusz 11 fokról hirtelen 3-ra süllyedt, s a magyoro- és dílnagysági jégdarabok 5 centiméter vastagon beborították a város utcáit.

A várható időjárás ma estig: általában kevés felhő, számottevő csapadék már nem lesz. Lassan tovább mérséklődő északi szél. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet mínusz 3, plusz 1 fok között alakul.

A Duna vizállása Budapestnél tegnap 228 centiméter volt

GIDÓFALVY LAJOSNAK, az ellenállási mozgalomban részt vett XIII/1. KISKA antifasiszta zászlóalj parancsnokának és a zászlóalj mártírjainak emlékére koszorúzási ünnepséget tartanak január 8-án, vasárnap délelőtt 11 órákor Budapestten Gidófalvy Lajos emléktáblájánál, a róla elnevezett utcában.

HINCZ GYULA Munkácsy- és Kossuth-díjas érdemes és kiváló művész kiállítása tegnap nyílt meg a miskolci József Attila Könyvtárban. A tárlaton a sokszorosított grafika különböző műfajához tartozó fehér-fekete és színes rézkarcolat, valamint linó- és fametszeteket mutatnak be.

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR 1-es számú mozkönyvtára értesít olvasóit, hogy január 6-tól a kijelölt megállóhelyeken újra kölcsönöz.

A TISZA HULLÁMTEREBEN tegnap megkezdtek a fakitermelést. Aroktó és Tiszafüred között több mint 10 ezer köbméternyi fát szállítanak ki a hullámteréből, amely — a kiskörei vízlepcső duzzasztása során — már a tavasszal víz alá kerül.

A GÖRDESZKA — amely tulajdonképpen egy rövid sílepcső, útkorsolyaalvázsal — az USA után most az NSZK-t is meghódította, ahol jelenleg legalább 30 ezren hódolnak az új sporteszközdivatnak.

ESZTERGOMI FOTOMŰVÉSZEK kiállítása nyílt meg a finnországi Espooban. Öt esztergomi fotóművész 50 alkotását láthatja majd a Helsinki melletti kisvároska közönsége.

MINDEN HARMADIK LÁNY terhesen áll az anyakönyvvezető elé Nagy-Britanniában. A jelenleg 20-25 éves anyák közül „csupán” minden hatodik várt gyermeket, amikor férjhez ment.

ELMEGYŐGYINTÉZETBE UTALTA egy francia bíróság csütörtökön Paul Lucas volt tengerésztestvérét, aki november 23-án fegyverrel próbált behatolni az Elysée-palotába, hogy meggyilkolja Giscard d'Estaing elnököt, s eközben agyonlőtt egy őrt. A pszichiátriai szakértők tanúvallomásaik ismeretében a bíróság megszüntette az eljárást Lucas ellen.

UBORKA-ES DINNYETERMESZTÉSI TANFOLYAMOT indítanak a Kertészeti Egyetem zöldségtermesztési intézetének soroksári gazdaságában. Jelentkezni lehet az egyetem kutatási és termelésfejlesztési osztályán (1133 Budapest XI. Vihányi út 35-43., telefon: 450-300) január 25-ig. Az előadások és bemutatók négy-öt hetenként lesznek, s egy-egy napig tartanak.

házakat döntött romba, vagy rongált meg.

Megkezdtek a megrongálódott elektromos, telefon- és vízvezetékek helyreállítását. A hajléktalanul maradtakat szükségállásokban helyezték el. Élelmiszert, gyógyszert, ruhaneműt és építőanyagot küldtek a földrengés által különösen sújtott településekre, ahol az élet fokozatosan normalizálódik.

AZ OPERAHÁZ BALETT-EGYÜTTESE Seregi László balettigazgató vezetésével tegnap Triesztbe utazott. A művészek Trieszt operaházában január 7-től összesen 7 alkalommal adják elő a Spartacus című balettel.

A VASMUNKÁSOK FELJÜTÖTT ÜDÜLŐJE Hévízen tegnap ismét vendégeket fogadott. Csaknem kétéves munkával, s mintegy 8 millió forinttal költséggel korszerűsítették az üdülőt, kicserélték bútorait.

SUPERMAN

(Dallos Jenő karikatúrája)

SZOCIOLÓGIAI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZETET alapítottak csütörtökön Berlinben a Német Demokratikus Köztársaság Tudományos Akadémiájának keretében. Fő feladata a szocialista társadalom építése során az NDK-ban érvényesülő szociális folyamatoknak, azok törvényszerűségeinek, hatásainak vizsgálata.

MODERN SZÍVMŰKÖDÉST SZABÁLYOZÓ KESZÜLÉK gyártását kezdte meg Lengyelország. A holland Vitatron-Medical cég licenccel alapított készülő pacemakerek lítium elemekkel hat-nyolc évig működhetnek folyamatosan a beteg szervezetébe építve.

A MUNKANÉLKÜLISÉG NAGY-BRITANNIÁBAN emelkedő irányzatot mutat 1979-ig. Ekkor már — az Independent Economic Model Grup kutatói szerint — az összemunkaerő 6,5 százalékára terjed ki. Az infláció növekedését 11,5 százalékra becsülik.

TIZKÖTETES MONOGRAFIÁT állítottak össze szovjet tudósok a Csendes-óceánról. Az évtizedes kutatások eredményeit összefoglaló mű a Csendes-óceán fizikai, vegyi, biológiai, geológiai és meteorológiai sajátosságairól tartalmaz adatokat.

TRAGIKUS Bányászerecsétlenséget történt Ausztriában, a radentheini magnezitbánya egyik aknáját hírtelen hatalmas mennyiségű iszap árasztotta el, amely elöl három bányászakat nem sikerült elmenteni. Az azonnal megkezdett mentés is eredménytelen maradt. A képleken iszap úgyszólván állva betemette a szerencsétlenül jártakat, akik életüket veszítették.

A ZSIGULI-CSALAD új típusa a Niva, a tegnap nyílt brüsszeli nemzetközi autósalon legfőbb szovjet kiállítási tárgya. A Volga melletti Togliattiban gyártott gépkocsi elsősorban vidéki használatra készült. A Niva motorja 83 lóerős, maximális sebessége óránként 130 kilométer.

MEGVERT ASSZONYOK MENEDÉKHELYE működik már több mint egy hónapja Brüsszelben. A kissé szokatlan rendelkezésű intézményt adományokból tartják fenn, ezeknek 80 százaléka szomorú sorsú asszonyoktól származik.

MŰSZIVVEL MENTETTEK MEG egy páciens életét — a világon most első ízben — Franciaországban. A műszív két napon át helyettesítette egy megoperált nő szívet. A beteg átvesztelte a szívrohamot, és baj nélkül elhagyhatta a kórházat.

FEKETE CSILLAGOT adományozott a Pilóták Nemzetközi Egyesülete 9 ország több mint húsz nemzetközi repülőterének, amelyek nem felelnek meg a repülőgépek biztonságos fel- és leszállási feltételeinek. Ilyen veszélyes repülőterek vannak Olaszországban, Görögországban, Iránban, Malajziában, a Fidzsi-szigeteken, Japánban, Ausztráliában és Columbiában.

IDEGEN NYELVŰ TÁRSALGÁSI DELUTÁNOKRA hívják az angol, francia, német, olasz, orosz és spanyol nyelv kedvelőit minden szerdán és csütörtökön délután 3 és este 10 óra között a Hungaria kávéházba.

BENZINPALACKOS MERENYLETET követelt el a Corriere Della Sera című napilap római székháza ellen szerdán két motorkegypáros fiatalember. A szerkesztőség portása súlyosan megsérült, az épületben jelentős kár keletkezett. — Tűz pusztított tegnap hajnalban Róma belvárosának tucatnyi üzletében és hivatalában. Senki nem sérült meg, de az anyagi károk jelentősek. A rendőrség és a tűzoltók is úgy vélik, hogy a tüzeket szándékos gyújtogatás okozta.

TŰZ KELETKEZETT az osnabrücki állatkertben, ahol rendkívül ritka afrikai és dél-amerikai majomfajtákat tartottak. Az állatkert igazgatója szerint a 25 majom tűzhalálával a megfigyelésre fordított tízéves kemény munka vált a langok martalékává.

Véget ért Moszkvában az Orosz tél fesztivál

A Kreml Kongresszusi Palotájában tartott ünnepi záróhangversennyel ért véget csütörtökön az ezúttal tizenegyedik alkalommal megrendezett Orosz tél művészeti fesztivál, amely a Moszkvai csillagokkal és a leningrádi Fehér éjszakákkal együtt a Szovjetunió egyik legnagyobb szabású évről-évre ismétlődő kulturális eseménye.

A hagyományosan az orosz-szovjet zene- és balettművészet seregszemléjének tekintett Orosz tél fesztivál tíznapos rendezvénysorozatán 35 országból érkezett több mint 30 ezer külföldi vendég vett részt.

Az Orosz tél fesztivál, amelyen belorusz, grúz, örmény, moldáviai, burját és más köztársasági együttesek is felléptek, ezúttal is a soknemzetiségű szovjet művészet jól sikerült seregszemléje volt.

Csongrád megye

Primörök külföldi és hazai piacra

A napfényes időjárás kedvezően befolyásolja az üvegházakban és a fólia sátrak alatt nevelt primörök fejlődését. Csongrád megyében a forráskúti Haladás, a szegedi Új Élet, a röszkei Kossuth és a Tisza-Maros-szögi Termelőszövetkezetek termálvizet fűtött kertészeti telepein most már naponta szedik a piros retket, a karalábét, a salátát, a paradicsomot. A megyei ZÖLDERT Vállalat a helyi piaci igények kielégítése mellett rendszeresen szállít Budapestre. Megkezdődött az újvívi export is: harmincezer csomó — vagyis háromszáz ezer darab — korai retket és hatezer darab karalábét indítottak útnak Csehszlovákiába. A hűtővagont az a mennyiség még nem töltötte meg teljesen, ezért almával egészítették ki a szállítmányt.

A hajtattott zöldségfélék fejlődéséből itélve tovább növekszik a primörök mennyisége és változatosabb. A jövő héten tömegezen szállítanak salátát, paprikát és paradicsomot is hazai és külföldi piacokra egyaránt.

Üzemi szarkaságért egyévi börtön

Tóth Lajos, 50 éves győri lakos kártyaadósságainak törlesztésére rendszeresen dezmálta — a Győri Rába Magyar Vagon- és Gépgyár hátsóhid gyárában — munkatársainak pénztárcáját. Azt az időt használta ki, amikor kollégái munka után zuhanóztak. Általában 300-500 forintos összeget lopott el. Egy alkalommal azonban elemelte az egyik dolgozó több mint négyezer forintos havi fizetését is.

Az üzemi szarkaságért a Győri Megyei Bíróság másodfokú tárgyaláson egyévi börtönben letöltendő szabadságvesztésre ítélte. Az ítélet jogerős. Tóth Lajos az eljárást során az ellopott összeget a károsultaknak megtérítette.

Halálos balesetek

Az Orósháza és Tótkomlós közötti útszakaszon Szabó Gábor 21 éves gépkocsivezető, pitvarosi lakos GAZ-gépkocsival az út menti árokba borult. A baleset következtében Szabó Gábor a helyszínen meghalt, utasát, Pozstos Mihály 18 éves olajkútifűző, békéssámsóni lakost súlyos sérüléssel szállították kórházba.

Nagyatád belterületén Bencze Gyula 20 éves gépkocsivezető, szedresi lakos tehérgépkocsival elütötte Rugy Jánosné 66 éves téstágy, helyi lakost, aki a helyszínen meghalt. Bencze Gyulát a rendőrség őrizetbe vette és megkezdte a baleset vizsgálatát.

Tolna külterületén Biczó János Antal 29 éves gépkocsivezető, tóltői lakos tehérgépkocsival elütötte Novák György 76 éves éjjeliőr, tolnai lakost, aki a helyszínen meghalt.

Közös Piac-Kína

Szerződésrulett

Két évig tartó tárgyalások után nemrég a Közös Piac és a Kínai Népköztársaság öt esztendőre szóló kereskedelmi megállapodást kötött. A megállapodás széles körű nemzetközi visszhangjából egyértelműen megállapítható, hogy a kapcsolatok szerződéses keretbe foglalásának mind Brüsszel, mind pedig Peking számára elsősorban politikai jelentősége volt, gazdasági szempontból nem hozott sok újat.

Szerkezeti akadályok

Japán után a nyugat-európai gazdasági integráció Kína második legnagyobb kereskedelmi partnere. Nyugati statisztikák szerint a kínai kivitel 15 százaléka irányul a Közös Piac tagországaihoz, a behozatalnak pedig 22 százaléka származik a Kilencetől. Tavaly a forgalom értéke 2,1 milliárd dollár volt, ami az előző évhez képest csaknem 12 százalékos emelkedést jelent. 1977-ben mintegy 325 millió dollár volt Kínának a Közös Piacal folytatott kereskedelmében mutatkozó deficitje. Ami az egyes országokat illeti: Peking legfontosabb kereskedelmi partnere Nyugat-Európában az NSZK, de dinamikusan fejlődnek a kereskedelmi kapcsolatok Olaszországgal, Nagy-Britanniával, valamint Franciaországgal is.

Kína és a közös piaci országok kereskedelmében az áruexport-forgalom kiegyensúlyozatlanságán kívül más gondok is vannak. Az ázsiai országok kivitele elsősorban olyan termékekből — élelmiszer- és textilipari cikkek — áll, amelyekből amúgy is túltermelés mutatkozik a Közös Piacban. A nagybörvű kínai technológiai és gépvásárlásokat viszont akadályozta Peking jelentős keményvaluta-hiánya, illetve az a korábbi állapot, mely szerint az ország nem vesz igénybe nyugati hiteleket. Ez utóbbi kérdésben azonban az elmúlt egy év során változás következett be a kínai magatartásban: Kína korlátozott mértékben hajlandó leboncolítani vásárlásait hitelkonstrukció keretében.

Brüsszel és Peking megállapodása nem preferenciális jellegű. Célja az áruforgalom növelésének előmozdítása. A keretegyezmény jellegű megállapodás kevés konkrétumot tartalmaz, mindkét fél elsősorban saját érdekeinek biztosítására, sőt túlbiztosítására törekedett.

Kölcsönös várakozás

A megállapodásban Kína ígéretet tesz, hogy kedvező elbánásban részesíti a közös piaci importot, egyszersmind a különben semmi sem kötelező ügynevezett kiegyensúlyozási záradék a Közös Piacról származó kínai behozatal növelésének szükségességét sugalmazza. A Ki-

lencék — attól tartva, hogy egyes cikkek közül a kínai kivitel dömping jellegű lesz —, hosszas vita után elfogadtatták az úgynevezett védelmi záradékot; a szerződés nyelvén szólva „baráti konzultációt” folytatnak majd az áruexport korlátozásáról. Brüsszel azt reméli: ezek a konzultációk arra készítik Pekinget, hogy áruexportja ne okozzon zavart a Kilencet piacán. Az egyezmény kiterjeszti a legnagyobb kedvezmény elvét Kínára is. Az áruzáradék felsorolja a fizetések kor használatba valókat.

A megállapodás gyakorlati végrehajtásáról közös bizottság gondoskodik, amelynek több kérdéses kérdést meg kell majd oldania. Ezek közül első helyen szerepel a kínai áruakra kivettelt közös piaci kvóták fokozatos leépítése, esetleges kibővítése. Ez a művelet nem csekély fejfejtést okoz a Kilencetnek, hiszen piacukon a legfontosabb kínai termékekből amúgy is túlkínálat mutatkozik.

A kínai vezetés — érthetően — azt várja a megállapodástól, hogy könnyebbé válik a kínai árucikkek nyugat-európai értékesítése. Erre azonban rövid távon a jelenlegi konjunkurális helyzet miatt csekély a kilátás. A közös piaci üzletberek ugyanakkor azt remélik, hogy termékeik előtt az eddigénél inkább megnyílik a kínai piac, s a korábbiakhoz képest jócskán bővíthetik mangán-, olaj-, antimón-, wolframvásárlásaikat. Szeretnék elérni azt is, hogy Peking gazdaságfejlesztési tervének megvalósításában jobban támaszkodna a nyugat-európai technológiára és a korszerű, de igen drága gépekre és berendezésekre.

Csak keret

Várható, hogy az ázsiai országok a jövőben valamelyest fokozza technológiai és gépvásárlásait Nyugat-Európából (akár hitelek igénybevételének útján is), mert megkezdődött „a négyek bandája által szétzilált gazdaság restaurálása”. Erről tanúskodnak a kínai vezetők utóbbi hónapokban elhangzott nyilatkozatai, valamint a szórványosan és hiányosan nyilvánosságra hozott statisztikai adatok, fejlesztési célok.

Az 1985-ig terjedő időszakban, a tervek szerint mind a kínai ipar, mind pedig a mezőgazdaság nagy ütemben fejlődne. A fejlesztéshez jelentős beruházásokra és technológiaiimportra van szüksége a kínai népgazdaságnak. Ehhez Peking minden bizonnyal igénybe veszi a közös piaci országok nyújtotta lehetőségeket, de csak akkor, ha egyúttal saját kivitelét — mint fő bevételi forrást — is növelheti. A Kilencetkel kötött kereskedelmi megállapodás azonban ehhez csak keretet teremtett, a szerződés aprópénzre váltása az elkövetkező időszak feladata.

G. Gy. — Sz. P.

Széthúzódó mezőny

Mezőgazdasági szövetkezetek a mérlegen — Változatlan különbségek

Március—április fordulóján összegeződik rendszerint a február végén befejeződő termelőszövetkezeti zárszámadások tényleges adata — ekkortájt vonhatók le a világos tanulságok az összegeződik. A Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa április 19-i, tavaszi ülésén kerül napirendre ez a kiterjedt témakör. Megkértem Lehoczki Mihályt, a TOT főtitkárhelyettesét, vázolja olvasóinknak, hogy a tavalyi agrártermelés miként tükröződik a szövetkezet mérlegeiben.

— Ismeretes, hogy 1977-ben a termelési előirányzatokat túlteljesítették a mezőgazdasági szövetkezetek — mondja előláróban a fiatal főtitkárhelyettes. A termelés értéke 10,3 százalékkal haladta meg az előző évet, ezen belül az alaptervekenyesség növekedési üteme 8,5, az ezen kívüli tevékenységé pedig 16,3 százalékos volt. Vannak, s mi tagadás, lehetnek is különféle panaszok, ám látnivaló, hogy 1976-hoz képest 40 százalék körüli ütemben gyarapodott a nyereség, ami ugyan nem érte el a tervezett 15,5 milliárd forintot — összege 14,4 milliárd forintot rög —, de lehetőséget ad a biztonsági alapok növelésére, a szociális-kulturális alap kiegészítésére, a fejlesztési hitelek törlesztésére, új beruházások elkezdésére, illetve korábbiak folytatására.

A veszteségekről

Vagyis ahol a termelési szerkezet, az állóeszköz-ellátottság, a vezetés színvonala jó, ott nagymérvű hatékonyságjavulás következett be, a pozitív közgazdasági ösztönzést a közös gazdaságok igyekeztek minél jobban kiaknázni. 1976-hoz képest például csak a tejtermelésben egymilliárd 869 millió forint volt 1977-ben a nyereség gyarapodása. — És a veszteségekről?

— 1977-ben sem voltak elkerülhetők. Változatlan szerep jut ebben a kedvezőtlen termőhelyi adottságoknak, s a tavalyi kiváltképpen sok belvíznek. Ezt igazolja, hogy főleg Csongrád, Békés, Borsod és Szabolcs-Szatmár megyékben, a Tisza menti alacsony területeken, a Körösök völgyében támadtak veszteségek, ahol gondokat okozott a víz. Persze, ne okolkul kizárólag a vizet: az elégtelen eszköz-ellátottság és az ügyszintén nem megfelelő vezetési színvonal is belejátszott abba, hogy 146 szövetkezet nem tudta pénzügyi kötelezettségeit teljesíteni. Közülük 82 szövetke-

zetben az 1978. évi saját források meghitelezésével, illetve a téesszövetségeken képzett kölcsönös Támogatási Alapok révén elkerülhetővé vált a veszteségrendezési eljárás. Előreláthatóan 64 mezőgazdasági szövetkezetnek van mintegy 514 millió forintos pénzügyi hiánya, emiatt veszteségrendezési eljárást kell tartani. Az elmúlt évben 54 téessz szanáltak 389 millió forintos pénzügyi hiánnyal. A szanálási esetek általában súlyosabbak az egy évvel korábbiaknál, mert olyan gazdaságokat érint, amelyek fejlődése hosszabb ideje kedvezőtlen, s ismétlődő elemi károk érték őket.

— Vagyis tovább nőttek a különbségek, még jobban széthúzódott a szövetkezeti mezőny?

— Az összképen belül, amit az általánosságban jelentősen megnőtt nyereség, az 5,3 milliárd forinttal gyarapodott szövetkezeti bruttó jövedelem, a munkadíjfelhasználás 7,7 százalékos emelkedése fényjelez, csakúgy elmondható, hogy a differenciálódás változatlanul az egyik legfőbb problémája az egész mezőgazdaságnak, benne a szövetkezeteknek. Úgy kalkuláljuk, hogy az egy főre jutó 45—50 ezer forint bruttó jövedelem az a küszöb, ahol lehetséges a bővített újratermelés, míg ahol ez ennél alacsonyabb, ott súlyosbodnak a gondok. Köztudomású, hogy az úgynevezett gyenge adottságú téesszek külön állami támogatásban részesülnek, ennek is tulajdonítható, hogy a számuk hozzávetőleg stagnál. Örvedetes, hogy lényegesen csökkent az erőforrásaikat nem kellő hatékonysággal működtető gazdaságok száma, S amíg 1976-ban még 646 szövetkezet — a termőterület 43 százaléka — tartozott a veszteséges és alacsony bruttó jövedelmű, azaz évi 44 ezer forintnyi és fejenkénti bruttó jövedelmű szövetkezetek csoportjába, ez az arány 407 téesszek, a termőterület 23 százaléka mérséklődött.

Jövedelem és adó

A TOT-ban elvégzett számítások szerint azonban az említett 407 téesszek a kedvezőtlen adottságoknak nyújtott támogatások mindössze 47 százalékát kapták, ami azt jelzi, hogy a jövedelem-színvonal alapján kijelölt téesszek egy része már bekerült a középmezőnybe, kis hányaduk pedig az élmezőnybe. A középmezőnybe 600 téesszek soroltak, azokat, amelyekben 44—68 ezer forint között van az egy főre jutó bruttó jö-

vedelem. A leghatékonyabban gazdálkodók körébe 381 szövetkezet tartozik, azok, amelyekben 68 ezer forint fölött van az egy főre jutó bruttó jövedelem. Ami együtt jár a nagyfokú érdekeltiséggel, hiszen itt az ugyancsak egy főre jutó bér- és nyereségrészesedés 45 366 forint volt, ami az 1976. évet 6,6 százalékkal haladta meg. De tudnivaló, hogy ugyanitt nagyobb a közteherviselés, hiszen a nyereségből fizetett adók aránya 48 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel korábban.

Kedvezőtlen jelek

— Mit lát a gazdálkodás kedvezőtlen jeleinek?

— A termelés megalapozottságát vizsgálva, korántsem megnyugtató például a műtrágya-felhasználás alakulása — válaszolja Lehoczki Mihály. — Ez elmarad a tervezettől. Ugyancsak nyugtalanítónak mondanám a javító- és műhelyszolgálat állapotát, s jöllehet bizonyos haladás történt az alkatrészellátásban, itt is akadnak gondok. Sok a tennivaló a vetőmagvak dolgában, bár ami a biológiai alapokat illeti, főként a gabona- és kukoricatermesztésben szép eredményekről beszélhetünk. A növénytermesztés önköltségeit vizsgálva pedig az a gondolat támad az emberben, hogy a növények észszerű területi elhelyezése még jelentős tartalékokat rejt.

— A mezőgazdasági szövetkezetek nem csupán gazdálkodnak: gondoskodnak az üdülésről, a különféle szociálpolitikai igények kielégítéséről...

— Ezeket az igényeket még úgy sem sikerült kielégíteni, hogy tavaly a szövetkezetek jelentős terheket vállaltak magukra. De így is haladásnak lehetünk tanúi az üzemi étkezésekben, a tagoknak a munkahelyre történő elszállításában, az intézményes üdültekés javításában. A szövetkezetek és érdekképviseleti szerveik erőfeszítésével sikerült elérni, hogy hozzávetőleg 50 ezer szövetkezeti dolgozó vehessen részt kedvezményes üdültekésben. Lehetőségeikhez képest a gazdaságok támogatják a művelődési otthonok fenntartását, a sportolást, az oktatást, s az utánpótlásra, illetve saját tagjaik érdekeire is tekintettel vannak akkor, amikor pénzzel, társadalmi munkával segítik bölcsődék, óvodák, iskolák építését.

Keresztényi Nándor

Azonnal látható keskenyfilmkép

A Német Szövetségi Köztársaságban első ízben mutatta be a Radio Wegert cég azt az eljárást, amellyel röviddel a felvétel elkészülte után már a keskenyfilmképeket is meg lehet nézni a vetítógépben. A felvevő- és visszajátszórendszer egy automatikus fénymérővel felszerelt speciális felvevőgépből, egy képernyős vetítógépből, egy Super 8 nagyságú, külsőleg a magnetofonkazettára hasonlító keskenyfilmkazettából és egy 17 DIN érzékenységű színes filmből áll.

Idegenforgalmi előrejelzés

Európában 1985-ig jelentősen növekedni fog a turisztikai forgalom — hangsúlyozza egy idegenforgalmi tanulmány, melyet a párizsi légi közlekedési intézet dolgozott ki az Európai Utazási Bizottság (ETC) számára. Az Európán kívüli országokból érkező látogatók száma eddig 130 millió főt ért el, akik 20 milliárd dollárt költöttek Európában.

1985-ig ezek a számok 200 millió főre és 50 milliárd dollárra emelkednek majd.

Otthon vagy bisztróban

A Spolem fogyasztási szövetkezetek felmérést végeztek az otthoni és a kőzetkezetéről Lengyelországban — írja a Zycie Gospodarcze című lengyel lap. — Tény, hogy az étkezésben továbbra is a háztartásoknak van meghatározó szerepük. Száz városi család közül 67 hétköznap

otthon ebédel; vasárnap és ünnepnap a megkérdezett nők 92 százaléka étkezik otthon. A háztartásbeliek kötelességüknek tekintik az otthoni főzést, de a dolgozó nők 80 százaléka maga főz, különösen ott, ahol 3 évesnél kisebbek a gyermekek.

Tervezzünk bútort.

Célszerű pályázat

A bútörületekben böngészők tudják: kevés a variálható bútör, az elemekből összeállítható polc-rendszer, tételválasztó. S még kevesebb az esztétikus, a kereskedelemben kapható egyéb bútörökhoz jól illeszkedő, olcsó kisbútör, nagyobbítható asztal, ágy. Egy-két összeszerelhető szekrényen kívül, mintha nálunk elfelejtkeztek volna a kisebb alapterületű lakótelepi lakástulajdonosokról, a hétvégi házak szűk belterületéről.

Mindezt ismerve, a sürgető igények hatására hirdette meg a Könnyűipari Minisztérium egyik legutóbbi Értesítőjében azt a pályázatot, amelyre elsősorban iparművészek jelentkezését vár-

ják. A pályázat szövege tapintatosan jelzi a nemes célt: a pályázók „vegyék figyelembe a fiatal és idősebb korosztály sajátos divatigényeit és a beszerzési ár lehetőségeit”. A hangsúly azonban kiváltképpen a variáción, s a szériagyártáson van. Az olcsóság egyik alapkövetelménye ugyanis a sorozatgyártás lehetősége. A díjazás — ezt szem előtt tartva —, szabja feltételként: a gyártásnak legkésőbb 1979 első felében meg kell kezdődnie.

Aki pedig kíváncsi a pályamunkákra, az még idén augusztus 24—27. között megtekintheti a BNV területén.

R. Gy.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Fogyasztói árak

A pénteken kiadott hivatalos közlemény szerint a Közös Piac tagállamaiban a fogyasztási cikkek ára a múlt év februárjától ez év februárjáig 8,1 százalékkal emelkedett. Az árdrágulás az egyes országokban a következő volt. Dánia: 13,1, Olaszország: 12,7, Nagy-Britannia: 9,5, Franciaország: 9,2, Írország: 8,3, Belgium: 5,4, Hollandia: 4,6, Luxemburg: 3,3, NSZK: 3,1.

NDK—Ausztria: kereskedelmi megállapodások

Günter Mittag, a Német Szocialista Egységpárt Politikai Bizottságának tagja, a központi bizottság titkára, Josef Staribacher osztrák kereskedelmi- és iparügyi miniszter, valamint Gerhard Beil, az NDK külkereskedelmi minisz-

tere első helyettesének jelenlétében Berlinben NDK- és osztrák vállalatok képviselői kereskedelmi megállapodást írtak alá.

A görög hajóipar válsága

Január végén a görög hajótulajdonosok birtokában összesen 4849 kereskedelmi és utasszállító hajó volt, s ezek vízkiszorítási összkapacitása megközelítette az ötvenmillió tonnát. Ennek a hatalmas hajóparknak azonban mindössze háromnegyed része volt kihasználva, csak a görög területi vizeken több mint háromszáz szállítóhajó vesztegelt. Ezzel egy időben több tucat óriási tartályhajó rostokolt külföldi kikötőkben is. A válság hatására a görög hajótulajdonosok több, mint száz hajó építésére vonatkozó rendelést vontak vissza.

A Nowy Wyrasz szerkesztőségében

Teázás közben

Varsó, 1978. április.
Magyarországon kavéval, Lengyelországban hagyományosan teával kínálják a vendéget. A forró ital kavargatása jó alkalom az ismerkedésre, a közös témák felvetésére. S ahogyan lassan kihűl a tea, úgy kezdődik meg az érdemi beszélgetés.
A Nowy Wyrasz, a fiatal lengyel írók, költők és kritikusok folyóiratának szerkesztőségében először a polcokon, íróasztalokon felhalmozott lapokra lettem figyelmes. Más újságok mellett ott sorakoztak a magyar Mozgó Világ példányai is. A két irodalmi folyóirat rendszeres kapcsolatban áll egymással, s a Nowy Wyrasz legutóbbi, 1975-ös magyar számának anyagát is a Mozgó Világban megjelent művekből állították össze. (Az első magyar különszám még előbb, 1973-ban megjelent.)

Ez a kapcsolat egyébként már hagyományos és folyamatos: legközelebb idén nyáron jelentkezik a legújabb magyar irodalom a varsói folyóirat hasábjain. A magyar irodalom mellett természetesen más nemzetek alkotásait is rendszeresen bemutatják: így került sor a bolgár, a szovjet különszám megjelenítésére éppen úgy, mint a fiatal svéd vagy ír költők bemutatására.

Hat éve, 1972-ben jelent meg először a Nowy Wyrasz; s ahogy a Mozgó Világnak, úgy varsói lapjának is különböző antológiák és folyóirat-kísérletek voltak az elődei. A jelenleg hetedik évfolyamában járó Nowy Wyrasz azóta havonta csaknem százötven oldalon jelenik meg — s időről időre külön mellékletként egy ívben kezdő költőket is bemutat. Bár a példányszám viszonylag alacsony — ötezer —, a kiadók és a szerkesztők mindent elkövetnek, hogy minél több fiatalhoz eljussanak az egyes példányok.

A folyóirat rövid múltjáról, törekvéseiről és távolabbi terveiről Krzysztof Pysiak, a kritikai rovat vezetője tájékoztatót. Először a szerkesztőség összetételéről s a lap kiadásáról érdeklődtem.

Már lapunk alapításakor az volt a cél, hogy a szerkesztői gárda időről időre változzon. Ezáltal — úgy látjuk — több fiatal irodalmár kapcsolható be a szerkesztő munkába. Alig hat év alatt már a harmadik gárda szerkeszti a Nowy Wyrasz. Jelenleg Janusz Termer lapunk főszerkesztője. Rajta kívül külön prózai, lírai, képzőművészeti és kritikai szerkesztő dolgozik a folyóiratnál. Lengyelországban minden vajdaságban külön fiatal írók köre működik: ezenkívül számos más intézménnyel is cso-

portosulnak fiatal alkotók. Több, úgynevezett „levelező klub” is tömörít költőket, írókat. A Nowy Wyrasz minden alkotó előtt nyitva áll, nem kapcsolódik mereven egyetlen alkotói körhöz és klubhoz sem. Arra törekszünk, hogy minél több fiatal és tehetséges író, költőt bemutathassunk hasábjainkon. Lapunkat az Ifjúsági Kiadó jelenti meg, amely számos, a fiatalok számára írt könyvet is kiad.

— Milyen lehetőség van Lengyelországban a fiatalok irodalmi jelentkezésére: hol jelennek meg az elsőkötetes szerzők?

— Csak verseskötetből évente mintegy ötven első kötet jelenik meg a hivatalos állami kiadónál — Varsón kívül az ország több más kulturális központjában is napvilágot látnak kötetek. Ezenkívül más intézmények — művelődési házak, üzemek, gyárak — is kiadnak irodalmi műveket. Kétségtelen, hogy ez utóbbiak színvonala meglehetősen változó, de van olyan nem hivatalos — társadalmi — kiadó, amelynek sorozatába bekerülni vitathatatlanul rangot jelent. Bár magánkiadásra Lengyelországban is lehetőség van, ilyen módon igen kevés elsőkötetes szerző jelentkezik.

— A lap nemzetközi különszámait érdekes keresztmetszetet adnak egy-egy külföldi irodalom — így a magyar költészet és próza — irányonairól. Milyen egyéb tematikus számokat adnak ki?

— Ez évi első, januári számunkban a fiatal lengyel prózát igyekeztünk bemutatni: irodalmi művek mellett kritikákat, továbbá egy szerkesztőségi kerekasztal-beszélgetést is közöltünk. Februári számunk az irodalmi riport köré szerveződött. Bár a szociográfia nálunk nem tölt be olyan jelentős szerepet, mint a magyar irodalomban, lapunk mindig nyitva állt e műfaj előtt is. Márciusi lapunkban tizenöt fiatal költőt mutatunk be. Terveinkben szerepel a Lengyel-Tátra alkotóinak bemutatása és egy forgatókönyvekben összeállított különszám is. Ez utóbbit egyébként film- és színházi plakátokkal illusztrálnánk. Tematikus számot tervezünk a realizmus művészi problémáiról. Végül érdekességként megemlítem, hogy egy különszámban a szerkesztőségi posta „selejtjét” fogjuk felsorakoztatni: azokat a beküldött verseket, novellákat, amelyeket egyébként — mint közlésre alkalmatlanokat — visszaküldnénk. Ha irodalmi élményt talán keveset is nyújt majd ez az összeállítás, a közlés és közfel-fogás kétségkívül érdekes dokumentuma lehet.

Hegyi Gyula

Magyar könyvek a Szovjetunióban

Nagy népszerűségnek örvendnek a magyar könyvek a Szovjetunióban. A szovjet hatalom hat évtizede alatt a Szovjetunió népeinek több tucatnyi nyelvében mintegy 40 millió példányban több mint ezeregyszáz magyar könyv jelent meg. Az impozáns adatokat a Knyizsnoje Obozrenyje című hetilap ismerteti.

Kedveltek a szovjet olvasók körében a magyar szépirodalmi kiadványok, amelyek több mint 30 nyelven jelentek meg eddig a Szovjetunióban. Petőfi Sándor versei 56, Illés Béla írásai 49, Mikszáth Kálmán művei 32, Móricz Zsigmondé 27 kiadásban láttak napvilágot. A Győzelem Könyvtára-sorozatban tavaly jelent meg Darvas József Város az ingoványon. Karinthy Ferenc Budapesti tavasz című alkotása.

Iskola épül Mikepércsen

Tudósítónktól.
Négy tantermes iskola építését kezdi meg 1978 második negyedében a Hajdú-Bihar megyei Mikepércs községben. A kivitelező vállalat 1979. III. negyedében adja át az új iskolát. A munkálatok ez évi költségeinek fedezésére több mint kétmillió forintot utalt ki a megyei tanács.

Lakóházfelújítás

saját erőből

Hajdú-Bihar megyei tudósítónktól.

A tanácsok irányítása alá tartozó, építőipari tevékenységet is folytató vállalatok ideai tennivalóiról tárgyalt a napokban tartott ülésen a Hajdú-Bihar megyei Tanács. A két építőipari, a három városgazdálkodási, az ingatlankezelő Vállalat és a kilenc költségvetési üzem az országos átlagot meghaladó mértékben, a tavalyihoz képest 10 százalékkal növelt építési-szerelési kapacitásaikat.

A megyei tanács utasította az ingatlankezelő szerveket az öt-éves lakóház-felújítási előirányzat idejéig részének maradéktalan végrehajtására és 80 százalékban annak saját erőből történő elvégzésére.

Új szénlelőhelyek

Hatalmas mennyiségű lignitet fedeztek fel a földtani kutatók Észak-Magyarországon. Gyöngyös és Füzesabony között. A felderítő vizsgálatok arra utalnak, hogy a nagy kiterjedésű területen fekvő értékes ásványgyon külszíni fejtéssel gazdaságosan kiaknázható.

Gyöngyös környékén kívül jelenleg az ország 12 pontján kutatnak újabb kőszéntelepek után.

Nagy kiterjedésű, gazdag feketekőszén-vagyonnal számolnak a szakemberek például Maza-Váralja-Mecsek-nádasd környékén. Nyugat-Dunántúlon, Torony közelében több százmillió tonna lignitet felderítő kutatások fejeződtek be.

Ebben az öt éves tervben az állami költségvetés terhére több mint egymilliárd forintot költenek hazánkban kőszéntelepek kutatására. Ennek felhasználásával a tervidőszak végéig felderítenek több lelőhelyet.

Közös vállalkozás

Nyolc megye hatvankét nagyüzemének részvételével szarvasmarha-tenyésztő közös vállalat alakult Kaposvárról. A városban működő mezőgazdasági főiskola által kidolgozott komplex marhahús- és tejtermelési rendszer taggazdaságai oldják meg a jövőben a keretei között ma már szinte a fél országra kiterjedő, szerteágazó tevékenységüket.

Bemutató ösvény, színház, tanyaház

Zánkai tavasz

A fővárosi nagyüzem egyik szocialista brigádja pluszmunkát vállalt, s az érte járó pénzt — néhány forinttal a saját zsebből is megtoldva — elküldte Zánkára, a balatoni úttörőváros címére. Adományként a „szegény, elhagyott” gyerekeknek.

A történetet ma már mosolygóni való adomaként meséli Mikus Endre, az úttörőváros helyettes vezetője, de azért hozzátesszi:

— Nem hinném, hogy ez a kollektíva volt az egyetlen, amelyik úgy vélte: Zánka valamiféle extrá otthon az állami gondozott gyerekeknek. Gyakori, hogy csupán nyári úttörőtábornak tartanak minket.

A most három éve felavatott balatoni úttörőváros se nem gyerekotthon, se nem üdülőtábor. A gyönyörű környezetben, közel a tóhoz, igencsak komoly munka folyik az esztendő minden hónapjában. Zánka a Magyar Úttörők Szövetségének vezetőképző bázisa, ahol a 10—14 éves gyerekek egy hónapon át — ősztől nyár elejéig iskolai tanítással egybekötve — ismerik meg az örsvezetők és az idei szeptembertől: a rajtitkárok tennivalóit.

Nyáron, természetesen színesebb az élet az úttörővárosban. Látványosabbak, mozgalmasabbak, és igen sokszor: nemzetköziek a programok, de a téli, tavaszi turnusoknak sincs okuk a panaszra. Minden nap hoz valami újat!

A Vitorlás órs — bizonyára nem véletlen —, az edzett ifjúság napján indult délutáni portyára. Szarka János örsvezető kiadta a „parancsot”: irány a víztorony és a vasútállomás, mire a fiúk: Cser Akos, Molnár Jenci, Pulai Sanyi, Vavrík Tibi, igaz felfedezőkhöz illő izgalommal vágtak neki az egyórás útnak. Csapafülék — ezalatt az őrsi naplóba írták, rajzolták az újabb eseményeket. Záborszky Éva örsvezető, Halász Judit és a Bojtorján együttes zánkai vendégszerelésének „dokumentumát” — az együttesről készült fényképet a művészno dedikálásával —, ragasztja be a naplóba.

(borbás)

Szakorvosi rendelőintézet a budapesti Auróra utcában

Nyolcvan—nyolcvanöt ezer józsefvárosi lakos egészségügyi alapellátását szolgálja az új, Auróra utcai szakorvosi rendelőintézet, amelyet szombaton Medve László egészségügyi miniszterhelyettes adott át — ünnepélyesen — Molnár Ferencnek, a VIII. kerület megbízott tanácselnökének.

A falak között öt hete már folyik a gyógyító munka; az épület

Zánkán lépten-nyomon tapasztalja a látogató, hogy a felnőttek: úttörővezetők, pedagógusok, hospitáló tanárjelöltek mindenhol a háttérben maradnak. A cél: alkalmassá tenni a gyerekeket az önálló munkára, a vezetésre, hogy, amit tanultak, odahaza úttörőcsapatuknál, örsüknel hasznosíthassák. Itt a múzeum sem egyszerűen a gyűjtemények háza, a könyvtár sem a könyvek kölcsönzésének lehetősége. Pedagógiai haszna van mindennek: a 800 méter hosszúságú növény-bemutató-ösvényen a szem gyönyörködik, az értelem a környék különleges növényeivel ismerkedik. A parkerdőben — ha teljesen elkészül, 220 hektáros lesz — a környezetvédelem, az erdőhasználat fő „tantárgy”. A tavaly nyáron átadott néprajzi ház, a falusi-népi építészet kuriózuza, azon kevesek közé tartozik, amelyek épségüket viszonylag megőrizve maradtak meg a Balaton-felvidéken. A gyerekeknek nemcsak az épület, s a hozzá tartozó tárgyak, eszközök idézik az egykori szegényparaszti sort, van aki meséljen is róla. A véletlen utólréhetetlen játéka, hogy az úttörőváros dolgozói közül ketten is: a fűtő bácsi és a stencilező néni ilyen szegényes tanyaházban éltek valamikor Ság-pusztán.

A megújult néprajzi ház kellemes kontrasztot jelent az úttörőváros modern környezetében. Zsinórpaddás színháztermük viszont maga a korszerűség! Nem csoda, hogy a környék kulturális központja lett. A veszprémi Petőfi Színház művészei a téli hónapokban havonta egyszer tartanak itt előadást. Azt beszélük, hogy a színészek ilyenkor megkönnyebbülten sóhajtanak föl: végre rendes színpadon játszhatnak! Az 500 személyes nézőtér mindig zsúfolásig megtelik: autókön, buszokon érkeznek a környékről a közönség, köztük olyanok is, akik életükben először az úttörővárosban látnak színházi előadást.

(borbás)

Éjszaka is vetik a cukorrépat

A Csongrád megyei gazdaságok legsürgetőbb teendője most több mint ötezer hektáron földbe tenni a cukorrépa magját. A megkésett tavasz miatt sürget az idő, ezért a nagy teljesítményű

gépek kihasználására törekedve a termelési rendszerekhez tartozó gazdaságok többségében éjszaka is „répaműszakot” tartanak.

Megnyílt a Fehérvár Áruház

Csaknem kilencezer négyzetméter alapterületű kereskedelmi komplexummal gyarapodott Fehér megye székhelye. Dr. Molnár Frigyes, a Szövetkezetek Országos Szövetségének elnöke tegnap délelőtt megnyitotta a több mint százezer lakosú dunántúli nagyváros, Székesfehérvár nevét viselő áruházat. Az avatóünnepségen megjelent dr. Sághy Vilmos belkereskedelmi miniszter és Herczeg Károly, a SZOT titkára is.

Nagy árukészleténél, korszerű felszereltségénél fogva a Fehérvár áruház az ország legjelentősebb kereskedelmi létesítményeinek sorába tartozik. Felépülésére régóta nagy szükség volt a megyének, hiszen lakossága az

utóbbi másfél évtizedben megkétszereződött. A gyors ütemű és nagyszabású iparfejlesztés következtében a városfejlődés sok gondot vetett fel az infrastruktúra egyes területein. Így a kereskedelmi hálózat is csak lassan tudta követni fejlődésében a rohamléptű növekedési ütemet. A felszabadulási évforduló alkalmából átadott új áruház enyhít a gondokon. A háromszintes komplexum centrum elhelyezkedése révén bevásárlóközpontnak tekinthető. Ösztályain — a bútorárú-sítástól, a fehérvári Domus tevékenységi körétől eltekintve — valamennyi árucsoport a vásárlók rendelkezésére áll majd.

(mekis)

Ítélet a szegedi bűnygyben

Két és negyed millió sikkasztás

Csongrád megyei tudósítónktól.

A Szegedi Megyei Bíróságon dr. Szabó Lóránt tanácsa tegnap délután hirdetett ítéletet a szegedi Móra Ferenc Tsz sérelmére elkövetett visszaélés ügyében. A termelőszövetkezet két bérszámfejtője fiktív bérjegyzéket készített, és az azokon szereplő összegeket maguk vették fel.

A megyei bíróság a társadalmi tulajdon súlyos megkárosítása miatt Szabó Imréné 47 éves, Szeged, Középfasor 21. szám alatti lakost a bünszövetségben, társíttesként elkövetett, különösen nagy kárt okozó csalás büntette miatt 10 évi szabadságvesztésre ítélte, és a közügyektől nyolc évre eltiltotta. A bűnygy másik szereplőjét, Csonka Jánosné, 58 éves, Szeged, Szent László utca 10/a

szám alatti lakost nyolcévi szabadságvesztésre ítélte, és a közügyek gyakorlásától hét évre eltiltotta. Mindkettőjüknek szigorított börtönben kell szabadságvesztésüket letölteni. Kaczor Balásné, 45 éves, Szeged Vaskapu utca 22. szám alatti lakost, az ellenőrzés elmulasztása miatt vonták felelősségre — mivel neki a cselekményből anyagi előnye nem származott. A különösen nagy kárt okozó, hanyag kezelés vétésé miatt 5 hónapi szabadságvesztésre ítélték, amelynek végrehajtását két évi próbaidőre felfüggesztették.

A bíróság Szabó Imréné és Csonka Jánosné egymillió-négy-százhuszonhét-ezer-ötszáz forint kártérítés megfizetésére is kötelezte.

Az ítélet nem jogerős.

Számítógép — zenével

Híradás- és számítástechnikai iparunk bemutatója Bécsben. — Vállalni az összevetést

Meglehet, örvendeznem kellett volna, amikor szállodaszobám asztalán megpillantottam a Csárda feliratot. Végző soron honfitársam a színes meghívó címlapján sült csirkét és bort kínál, csikóskaalapos-rokolyás-lajbis tulipános — nem tudom másként nevezni — komplex népművészeti lény. Ismerőseim a budapesti Intercontinental szálloda magyar hetének — erre invitált a papír — résztvevői is, az eredeti magyar híradás- és számítástechnikai ipar mutatkozni be. Az is igaz, hogy a bécsiek ebben a tálalásban semmi kivétlenül nem találtak. Csak hát az embernek ilyenkor óhatatlanul eszébe jut; külföldi szerepléskor még mindig elsősorban evő-mulató nemzet hírét kell keltenünk...

Számok és színek

Próbáltam elképzelni — még ha nem könnyű is — egy másfajta magyar hetet. Ezen korszakú ipartelepünköt makettek mutatják be, mellettük világszínvonalú termékeink modelljei. A felnyitott dokumentáció hibamentes telefonközpontjainkról, álomszép képet mutató színes televíziók, csodálatos hangvisszadási rádiók, lemeztájszók. Esetleg valahol a kijártnál egy pult, ahol kalocsai blúzos kislány halászlét mér eszébe. A látogatók pedig elégedetten csettintenek, mondván: ez igen, a magyarok főzni is tudnak.

Elképzeltél? Azt hiszem, ez a néhány napos szakkiállítás éppen azt volt hívva bizonyítani: a magyar ipar képes figyelemfelkeltő bemutatásra. Hogy sikerrel jart-e a bizonyítás, az most még nem dönthető el, ám a visszhang, a fogadtatás, a fogadókészség már érzékelhető, és alkalmas a tanulságok levonására.

A bemutatott gyártmányok tálalása az idelátogató szakemberek véleménye szerint is mintaszerű volt. Húsz iparvállalat és két kutatóintézet termékeit négy külkereskedelmi vállalat állította ki — ám ez vállalatokként bemutatva teljesen áttekinthetetlen lett volna. Szín- és számjelzésekkel megkülönböztetve, gyártótól

és külkereskedelmi vállalatától függetlenül négy fő termékcsoporthoz hoztak létre. (Pavlovics Iván, a Hungexpo belsőépítész-kiállításrendezője: „Ez a hatvanadik kiállítás, amit én rendeztem. Most azért állok itt a bejáratnál, hogy nézzem, vajon mindenki eligazodik-e a jelzések, a grafikai alapján, például észrevesszék-e, hogy ugyanaz a szín jelzi a számítástechnikai termékek elhelyezkedését a felnyitott térképben, mint amelyik bemutatja az arányát az összermelésben és a kivételben?”)

A nyitó sajtótájékoztatón az ilyen jellegű rendezvényekhez képest meglepően sokan voltak jelen. A résztvevők kérdéseiből az is kiderült, hogy figyelemmel kísérik a magyar gazdasági élet eseményeit. (Például: Miben jelent újat a magyar vállalatok külkereskedelmében a nemrég elfogadott új vállalati törvény, és hatása érvényesül-e már ezen a kiállításon?)

Erdeklődés és jellegzetes bécsi kedélyesség jellemezte az ünnepélyes megnyitót. (Dr. Josef Staribacher kereskedelem- és iparügyi miniszter mondta a megnyitó beszédében: „Minden évben jövök, mint a Mikulás. Tavaly ilyenkor a magyar műszerek bemutatóját köszöntöttük, most pedig a híradás- és számítástechnikai iparét. Ami engem illet, szívesen jönnék évente többször is.”)

A nagyok árnyékában

Az osztrák piac fogadókészségét alapvetően meghatározza a fejlett ipari tőkés országok, főként az NSZK és Japán, valamint olyan nemzetközi nagyvállalatok jelenléte, mint az ITT, a Philips, a Siemens vagy az AEG-Telefunken. Bár átfogó adataink nincsenek, néhány cikk exportadatainak vizsgálata szemléletesen mutatja a piaci jellegzetességeket. Tavaly a kis képernyős fekete-fehér tévékből darabszámot tekintve 29,1 értékű alapján pedig 14,2 százalékkal nőtt az osztrák import. Az ennél nagyobb képméretű készülékeknel a növekedés 25,3, illetve 10,4 százalék. Még figyelemre méltóbbak a színes tévék adatai: értéket véve alapul, 41,6 százalékkal nőtt a behozatal! Ugyanakkor a japán és a dél-koreai olcsó készülékek alaposan lenyomták az árakat. A magyar export pedig — visszaesett. A kereskedők által jelzett

okok aligha tűnnek ismeretlennek: minőségi kifogások, megoldatlan szerviz...

Sikeres akciók

A számítástechnikai gyártás Ausztriában csak a nemzetközi nagyvállalatok árnyékában tudott kialakulni, és gyakorlatilag még beföldön sem versenyképes. Behozataluk 70 százaléka a Közös Piac tagországaiból származik, de a szocialista országok közül a legjelentősebb partner Magyarországa.

A magyar külkereskedők lehetőségeit jórészt az eddigi sikeres akciók nyomán kell keresnünk. Profesionális nagyberendezések közös gyártásához már ajánlatot kaptak a magyar vállalatok, de sikert arattak a Budavox elektronikus telefonközpontjai, az Elektroimpex nővérhívó berendezései is. Rendkívül dinamikus fejlődik a Videoton számítástechnikai exportja, s nemcsak mennyiségben, hanem összetételben is.

A híradás- és számítástechnikai iparban már több osztrák vállalat létesített magyar partnerrel a termeléstől az értékesítésig terjedő kooperációt. A legjelentősebb közülük az ausztriai Siemens Műveknek a BEAG Elektrokustizikai Gyárral és a Híradástechnika Szövetkezettel kötött együttműködése. (Friedrich Mitschke, a Siemens Österreich igazgatója: Először rengeteg gondunk volt a különféle gyártmány-profilok összehangolásával, a műszaki paraméterek illesztésével. El kellett jutni addig, hogy már a fejlesztés is közös legyen. Jelenleg a közös tevékenységünk az együttes harmadik piaci fellépésig tart.)

A Budavox, az Elektromodul, az Elektroimpex, a Videoton társvalószobáiban a sok érdeklődőt látva aligha gondolnánk, hogy termékeikből nem sok kerül Ausztriába. Például 1977-ben alig kétfélmillió dollár értékű híradástechnikai berendezés talált gazdára nyugati szomszédunknál. Visszatérve a kiállításra — a magyar exportkinálát bemutatása mindenképpen jó szolgálatot tett. Az összevetés a nemzetközi színvonalal a résztvevő magyar szakemberek számára is sok megdöbbentő tanulságot hozott. Például azt: iparunk versenyképessége érdekében vállalni kell az összevetést.

Bognár Nándor

Kelet-nyugati gazdasági kapcsolatok

Előnyben a kooperáció

Egy évtizedet tekintve a világkereskedelem legdinamikusabban bővülő szektora a kelet-nyugati kereskedelem. A két gazdasági rendszer közötti árucseré-forgalom értéke 1966-ban 6 milliárd, tíz esztendővel később már 72 milliárd dollár volt. A gazdasági, műszaki és kereskedelmi kapcsolatok folyamatos bővülését és szélesedését az enyhülés mellett a nemzetközi munkamegosztás mind nagyobb mérvű fejlődése is szükségessé teszi.

A szocialista és tőkés államok közötti árucseré-forgalom — a hagyományos export- és importügyletek — különösen az évtized első esztendőiben múlt felül minden várakozást. Ugyanakkor az elmúlt három évben lassulás következett be a növekedési ütemben, s ez több okra vezethető vissza. Az olajárrobbanást követő, elhúzódó tőkés recesszió gátolta az úgynevezett ipari országokat szocialista importjuk növelésében, így tehát kedvezőtlenebbé váltak a szocialista államok nyugati piaci és értékesítési lehetőségei. A válságból is fakadó és mindjobban eluralkodó tőkés protekcionizmus ugyancsak akadályozza a szocialista országok kivitelének dinamikus bővülését. A KGST tagállamainak most folyó ötéves tervai s minőség és a hatékonyság fokozását irányozzák elő, s ezen célkitűzések eléréséhez a saját erőforrásokon kívül szükségessé vált nagyobb mennyiségű gép-, berendezés- és technológiainport Nyugatról.

Mind ezek a tényezők oda vezetnek, hogy a kelet-nyugati kereskedelem kiegyensúlyozatlanná vált, növekedett a szocialista országok tőkés kereskedelmi mérlegének hiánya. Ennek csökkentését a szocialista országok nem a tőkés import korlátozásával, hanem az oda irányuló kivétel növelésével akarják elérni.

A hagyományosnak tekinthető export-import ügyletek mellett egyre fokozódó jelentőségre tesznek szert a nemzetközi gazdasági együttműködés új, korszerű formái, amelyek iránt mind a szocialista, mind pedig a tőkés országokban igen jelentős az érdeklődés.

Tartósabb formák

A kelet-nyugati gazdasági kapcsolatok ma legirányultabb együttműködési formája az ipari kooperáció. (Érdeemes megjegyezni, hogy a mezőgazdasági együttműködés is ebbe a fogalomkörbe tartozik.) 1968-ban a szocialista és a tőkés vállalatok között mindössze 180 ipari kooperációs megállapodás volt érvényben, 1977-ben ez a szám már meghaladta az 1200-at, s több ezerre tehető az előkészítés alatt álló kooperációs szerződések, megállapodások száma.

Az együttműködési megállapodások általában több évre szólnak, tehát tartós kapcsolatokat hoznak létre és biztosítanak a partnerek számára. Az együttműködés révén lehetséges van a közös műszaki fejlesztésre és kutatásra, piacbővítésre, a műszaki haladás meggyorsítására és a termelés gazdaságosabbá tételére. (Az ipari kooperáció fogalmának értelmezése bizonyos mértékben eltér a szocialista és a tőkés országokban. Létezik egy szűkebb és egy tágabb besorolás, az együttműködés lényegében azonban ez mit sem változtat.)

Az egyik legfejlettebb kooperációs forma a gyártás- vagy gyártmánymegosztás, amely a partnerek specializációjára épül. Ez az együttműködési forma különösen a magyar és a lengyel kooperációs gyakorlatban terjedt el. Főleg Bulgária, az NDK és Románia gyakorlata az üzemek és berendezések termékszállításal tör-

ténó kiegyenlítése. Elterjedt a licenccátadásokra épülő kelet-nyugati együttműködés is, s újabban növekszik az alvállalkozói megállapodások száma a keleti és nyugati vállalatok között. Néhány szocialista országban már működnek úgynevezett közös érdekű vegyes vállalatok a kereskedelem, a szolgáltatás és egyes esetekben a termelés szférájában.

A hosszabb távra irányuló gazdasági együttműködésben fontos szerep jut az úgynevezett kompenzációs ügyleteknek, amelyek főleg a Szovjetunió és Lengyelország tőkés külgazdasági stratégiájában érvényesülnek. A külföldi hitelekkel beszerzett gépeket, berendezéseket, technológiáért nyersanyagokkal vagy a felépült objektum termékeivel fizetnek.

A kelet-nyugati gazdasági kapcsolatokban szinte napról napra új konstrukciók, együttműködési formák jelennek meg; az elmúlt évek tapasztalatai azonban azt bizonyítják, hogy a két gazdasági rendszer együttműködésére — kooperációban — a gépipar és a vegyipar a legalkalmasabb. (Az együttműködési megállapodások 27 százaléka az általános gépiparra, 17,5 százaléka a vegyiparra, 14 százaléka a járműiparra, 8 százaléka pedig a kohászatra vonatkozik.)

Szükséges az együttműködés

Élénkülés mutatkozik évtizedünkben a technológiatadás területén is a kelet-nyugati gazdasági kapcsolatokban. Jelentősen bővül a licenccátadás, a tőkés országok is mind több licenccet, gyártási eljárást vásárolnak szocialista kereskedelmi partnereiktől. Ez az egészséges folyamat is azt bizonyítja, hogy a tőkés gazdasági körök kezdik belátni: a két vilárendszer gazdasági kapcsolata és szükséges együttműködése nem lehet „egyirányú utca”.

A kapcsolatok bővülése új piacszerzési és képviselési tevékenységre ösztönzi a szocialista országokat, illetve az egyes vállalatokat. A KGST-tagállamokban több száz nyugati cég nyitott ez idáig képviselést, irodát, s gyarapszik a bankképviseletek száma is. Az elmúlt öt évben számottevően emelkedett a tőkés államokban működő szocialista képviseletek, pénzügyintézetek, vegyes vállalatok száma. A szocialista államok vállalatainak és bankjainak nyugati érdekességei, képviselési irodái, közvetlen beruházásai elsősorban exportcélúkat szolgálnak.

A tőkés országokban jelenleg több mint 300 olyan cég működik, amelyekben a KGST-államok közvetlenül is érdekeltek. Többeségük a kereskedelemben tevékenykedik, a bankok pedig a kelet-nyugati kereskedelem finanszírozásával kapcsolatos kérdésekkel foglalkoznak. Több vegyes vállalat foglalkozik nyersanyag-kitermeléssel és feldolgozással. A tőkés országokban működő szocialista érdekességekű vegyes vállalatok alaptőkéjének általában 25–35 százaléka nem a fogadó országból származik, viszont több mint ötven cég alaptőkéje teljesen szocialista tulajdonban van.

A tőkés világgazdaság makacs konjunkturális gondjai következtében nehéz pontos előrebecslést adni a kelet-nyugati kereskedelem jövőbeli alakulásáról. Annyi azonban bizonyos, hogy az együttműködés új formái a jövőben további jelentőségre tesznek szert és erősítik a gazdasági kapcsolatokat. Ma még az ipari kooperációk és egyéb „nem hagyományos” ügyletek a kelet-nyugati kereskedelem értékének mindössze 4–5 százalékát képviselik, ez az arány azonban a keleti és nyugati gazdasági szakértők becslése alapján — a következő évtizedben 15–20 százalékra is emelkedhet.

Gonda György—Szentgáli Péter

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Bankügyletek állami ellenőrzése Angolában

Az Angolai Forradalmi Tanács törvényerejű rendeletével állami ellenőrzés alá helyezte a bankügyleteket. A rendelet értelmében az országban a magánbankok, takarékpénztárak, hitelintézetek, beruházási és pénzügyi társaságok csak a pénzügyminisztérium és az állami nemzeti bank engedélyével tevékenykedhetnek.

Lengyel teherhajózás

A Lengyel Gőzhajózási Társaság az idei évben eddig kilencmillió tonna árut szállított, 1,5 százalékkal többet, mint az előző év azonos időszakában — a teherhajózás világméretű válsága ellenére. A szeczeni társaság a világ egyik legnagyobb teherhajózási vállalata, amely az elmúlt néhány év alatt hatvan új hajóval bővítette parkját.

Nyugat-Berlin rossz éve

A Nyugat-berlini Ipari és Kereskedelmi Kamara (IHK) most közzétett évi jelentésében „gazdasági tekintetben kiábrándító esztendőnek” minősítette 1977-et. Dr. Günter Braun, a kamara ügyvezetője a jelentés nyilvánosságára hozatalakor hangoztatta, ennek indoka, hogy Nyugat-

Berlin oly fontos területeken, mint a bruttó termelés emelkedése, az ipari megrendelések mennyisége, a kereskedelmi forgalom és a foglalkoztatottság aránya, elmaradt a Német Szövetségi Köztársaság gazdasági fejlődésének ütemétől. Kivétel a külkereskedelem, amiben nem elhanyagolható szerepe van annak, hogy tavaly is tovább növekedett Nyugat-Berlin árucseré-forgalma a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal, köztük Magyarországgal.

Kölcson Algériának

A Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank bejelentette, hogy 82 millió dolláros kölcsönt folyósít Algériának csatornahálózat-építés céljára.

Az egyiptomi font követi a dollárt

Szamir El Kasszari, az Egyiptomi Központi Bank vezérigazgató-helyettese csütörtökön bejelentette: annak ellenére, hogy az amerikai dollár a nemzetközi valutapiacokon veszít az értékéből, az egyiptomi fonttal szemben „sem most, sem a jövőben” nem változik árfolyama, az egyiptomi font — más valutákkal szemben — követi a dollár mozgását.

Magyar gyógyszerexport

A világ gyógyszerexportjának öt százalékát a magyar gyógyszeripar adja. Ezzel a világranglistán — Hollandiával és Belgiummal együtt — a 6–8. helyet foglalja el. Gyógyszereink ma már több mint kilencven országba jutnak el.

Több kukorica a Hajdúságból

Az elmúlt esztendő visszaesése után az idén tavasszal ismét százezer hektár fölött lesz Hajdú-Bihar megyében a kukorica vetésterülete. A növekedés elsősorban a termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok nagyüzemi tábláin várható.

A hajdúsági közös gazdaságok szakemberei módosították a vetésszerkezetet. Lényegesen kevesebb kukoricát silóznak; ahol csak lehet, szemtermésre hagyják meg. Az intenzív legelő- és gyepgazdálkodás nagyobb tömegű és jobb takarmányt ad az állatállománynak, s ezáltal is kevesebb szálas takarmányra lesz szükség. A szója- és az utóbbi években túlzottan megnövekedett napraforgóterületből is adnak át a kukoricának.

A hivalkodás veszélyei

Végletek nélkül

Nemrég hallom az egyik jársági faluban, hogy a korábbi tanácselnök egyszer csak meggondolta magát, és felmentését kérte. Hosszú évekig töltötte be az elnöki tisztiséget, jól dolgozott, sokat dolgozott, rengeteget fejlődött azokban az időkben a község. Miért ment el mégis az elnök? Mondják, hogy elfáradt a munkában. Mind nehezebb most már látványos, nagy eredményeket felmutatni. Munka van, több is, mint bármikor eddig, csakohgy kevesebb a hangos siker; a csendes, munkás hétköznapok korát éljük.

lusi emberként kerültem a közigazgatásba is. Falun éltam mindaddig, amíg el nem foglaltam ezt az elnöki széket. Megmondom azt is, hogy szorongásokkal jöttem... Faluról városiak közé...! Ezek a szorongásaim akkor múltak el, amikor először beszéltem a gyöngyösi nagyobbn nyilvánossága előtt. Elmúltak alig öt perc után, ahogy felfedeztem az arcokon a figyelmet, az érdeklődést. Mert mindjárt tudtam, hogy itt ugyanaz a nyíltság, ugyanaz az egyenes beszéd kell, amit a valamikori uradalmi nép körében és a falusi közösségekben megszoktam...

Az a toronyház...

Az ember a munkájában is lehet túlzottan nagyvonalú, hivalkodó — mondom. Megemlítem a híres gyöngyösi toronyházat...

— Kétségtelen, hogy ez a ház nem illik ebbe a környezetbe — állapítja meg Berényi József. — Mi most már úgy vagyunk vele, hogy örüljünk neki. Végére több mint 150 család kapott ott lakást. Jártam benne, lakói elégedettek, úgy kell elfogadnunk a helyzetet, ahogy van.

— Felépülhet-e most ez a húszemeletes épületóriás?

— Szó sincs róla. Tényleg kivívó építmény. Hogy kiknek a túlzó elképzelései valósultak meg benne? Nem a közvélemény követelte, hogy a városnak ilyen toronyháza legyen, ez biztos... A lényeg az, hogy hagyjuk a látszatot. Nem a nagy átadási ünnepségeket kell keresnünk: beszédek, szalag, nagyjólló...! Ehelyett lássunk mélyebbre. Nézzük a szélesebb, az igazi közérdeket. Gyöngyösön például idők során három részre tagolódt a város. A déli részen kialakult az új munkásnegyed, másodiknak a korszerű lakótelepi rész, s északon, ahol az ősi paraszti foglalkozású nép élt, maradt elhanyagoltnak, réginek. Erti, miről van szó? Az egyik pontján a város húszemeletes építménnyel hivalkodik, hogy mi már itt tartunk. Más pontján nincs villanyvezeték, nincs járda, és sorolhatnám. Ebből feszültség keletkezett, amit nekünk kellett s kell még a jövőben megoldanunk.

Világos beszéd, de az emberben újra ott motoszkál egy kérdés. Most aztán hagyjuk az újat, a korszerűt, és a szerénység jegyében tákoljuk, faldozzuk a régit? Aggály ez, hogy nem esünk-e így ellenkező végletbe.

Ami egészséges

— Nem erről van szó. A város természetesen tovább épül. Mi csupán a nagyvonalúságot, a reprezentálást, az üres hivalkodást elnehezteljük, amelyekből sokaknak hátrányuk származott s származna a jövőben is. Itt a szűkmarkúság is nagy hiba volna.

— Hogyan találják meg az egészséges arányokat?

— A közvéleményre hagyatkozunk. Igyekszünk elmélyíteni a demokratizmust. Mondok egy példát. Szóba került, hogy a hagyományos szüreti rendezvények sok pénzt elemésztenek, és nem érik meg a fáradságot. A Magyar Hírlap is írt erről. A városban ugyanezektől élénk tiltakozás fogadta a szüreti rendezvények ellenzését. Ennek nyomán természetesen szó sem lehet megszüntetésükről. Az emberek szeretik a várost. Büszkéek rá, ha eseményeivel hallat magáról. Ezek nagyon egészséges érzések, amelyek életünk, tisztelnünk kötelességünk.

D. Kiss János

Ünnepélyeskedés helyett

Egy-egy tanácsstületi ülésről kiadott összefoglaló tudósítás általában minden mást megelőzve előnyben részesíti az adatok, tények közlését. Mire gondolunk? Ha például mezőgazdasági jellegű a téma, akkor hektárokról, termés-eredményekről, olykor még az összehasonlításra sem alkalmas jövedelmekről, vagy a gazdasági gosszág — adatokkal megfűszélt — alakulásáról szól a jelentés; ha az építőipar a téma, akkor rendszerint nem marad el a felépített és felépítendő lakások száma — ezzel szemben elmarad azon erőfeszítések értékelése, amelyek pedig egy-egy városban, vagy megyében nélkülözhetetlenek a kiegyensúlyozottabb, szervezettebb építőipari tevékenységhez; hasonlóképpen inkább csak „matematikai jellegű” információkat kapunk akkor is, ha a kereskedelem fejlesztéséről, a szolgáltatás gondjairól, a közművelődés állapotáról tanácskoznak a testületek.

Eppen ezért — mindenekelőtt a megközelítés újszerűségéért — vetjük örömmel a minap a Komárom megyei Tanács üléséről kiadott jelentést. A végrehajtó bizottság és a testület elmúlt esztendői munkájának szerepelt a napirenden. Egyebek között meg tudhatjuk, hogy a tanácsülésen megannyi szünetelő felszólalás hangzott el, amelyeknek lényegét sokféleképpen kifejezhetjük — de számokkal semmiképpen. Hadd idézzük a testület néhány tagjának véleményét. Horváth Ferenc: a társadalmi munkatervet összeállításakor az eddigieknél adjunk sokkal nagyobb szerepet — és több feladatot — egy-egy település üzemének. Sárközi Géza javaslata: a minisztériumokkal, főhatóságokkal folytatott terv-egyeztető tárgyalások után a megyei végrehajtó bizottság legyen sokkal következetesebb az ígéretek, megállapodások számonkérésében.

Havaszi Miklós, a Hazafias Népfőnt megyei bizottságának titkára összefoglalta a megyei tanács tagokkal folytatott beszélgetések tapasztalatait. Sok más egyebek közül kiemelte a tanács tagok egybehangzó kívánságát: szeretnék, ha a tanácsülések a jövőben sokkal kevésbé lennének ünnepélyesek, mert az ilyen — túlságosan „emelkedett hangulatú” — ülések keretében sokan, bizony, húzódoznak a felszólalástól...

Megszívlelendő, rendkívül jogos kívánság: Komárom megyében is, másutt is érdemes fontolóra venni. Anélkül, hogy netán valamiféle kisebbségi érzést tényleg kívánjunk igazolni látni ebben a javaslatban — bár meg lehet, hogy ilyesmiről is szó van — a tanácsok vezető testületeinek kötelességük felülvizsgálni a sokféle, valóban túlonult ünnepélyeskédő testületi ülések megszokott rendjét. Ha pedig a testületek vezetői erre nem képesek, akkor maguk a tanács tagok mondjanak nemet arra a tárgyalási stílusra, ami sokszor legfeljebb csak a tiszteletköröknek kedvez, nem pedig a vitában gazdag, nyílt, hétköznapi eszmecsereknak.

MUNKAMÓDSZER

A tanácsok és a népi ellenőrzés

Ebben az évben emlékezzünk meg a népi ellenőrzés létrehozásának 20. évfordulójáról. Tolnában a megyei tanács 1958 februárjában hozott határozata

mondta ki a népi ellenőrzési bizottság megalakulását. Tevékenysége — a népi ellenőrzésről szóló törvény alapján — szorosan kapcsolódik a tanácsok munkájához.

Munkatervünket a megyei tanács hagyja jóvá. Összeállításánál messzemenően figyelembe vesszük a tanács és a végrehajtó bizottság munkatervében, valamint ciklusprogramjában szereplő mindazon témákat, amelyekben szükség van a népi ellenőrzési bizottság közreműködésére. A jó együttműködést bizonyítja, hogy a megyei tanács és a végrehajtó bizottság munkatervében is rendszeresen helyet kapnak a már előre tervezhető vizsgálati előterjesztések.

A megyei tanács végrehajtó bizottsága évente általában három-négy önálló — vagy valamely napirendhez kapcsolódó — előterjesztésünket tárgyalja meg. Ha indokolt, javaslatainkat a végrehajtó bizottság határozattá emeli; így a tapasztalatok korábban, s eredményesebben használhatók. Jó módszernek tartjuk, hogy a végrehajtó bizottság előterjesztéseit kapcsolódva, olykor a megyei tanács érdekelt bizottságai is megtárgyalják a NEB-vizsgálat tapasztalatait.

A tanácsnak törvényben meghatározott joga és kötelessége, hogy időnként beszámoltassa munkájáról az általa megválasztott népi ellenőrzési bizottságot. Ennek számát és időpontját nem határozza meg jogszabály, de nálunk bevált az a gyakorlat, hogy a megyei népi ellenőrzési bizottság két évenként ad számot munkájáról a megyei tanácsnak. A beszámoló feloleli a központi és a helyi kezdeményezésre végzett NEB-vizsgálatok főbb tapasztalatait, továbbá a vizsgálatok nyomán tett javaslatok sorát, a feltárt hibák felszámolására hozott intézkedéseket, az állam és az állampolgári feyelem érvényesítését.

A megyei, városi és járási népi ellenőrzési bizottságok arra törekednek, hogy vizsgálatiukkal sokoldalúan segítsék a tanács szervek munkáját. Csak példaként említek néhány témakört: az elmúlt években ellenőrzést végeztünk jó néhány oktatási, egészségügyi és szociális intézménnyel; vizsgáltuk a szövetkezetek felügyeletét, az árhatósági tevékenységet, valamint a lakosság áruellátásának javítását segítő döntések, megállapodások végrehajtását. Javaslatainkat a különböző tanács vezetők szívesen fogadják, és általában azonnal intézkednek. Akkor is, ha a vizsgálat nyomán személyi változásokra van szükség, vagy a kedvező megoldás anyagi következményekkel jár.

Népi ellenőrzési hálózatunk tagjainak egy részét kezdettől fogva a tanácsapparátus, valamint a tanács intézmények, vállalatok dolgozói közül válogatjuk. Hasznos segítséget kapunk tőlük. Szakismeretük, széles látókörük hozzájárul az eredményesebb munkához. A népi ellenőrzési tevékenység során szerzett tapasztalataikat ugyanakkor jól tudják kamatoztatni saját munkaterületükön is.

A népi ellenőrzési bizottságok és a tanácsok eredményesebb tevékenységéhez nélkülözhetetlen az alapos és kölcsönös tájékozódás. Ezért fontos a két szervezet tsztszégviselőinek kiegyensúlyozott munkakapcsolata, ami Tolna megyében megvalósult. Mi részt veszünk a tanács testület ülésein, a téma szerint érdekelt megyei tanács tsztszégviselők és a szakigazgatási szervek vezetői pedig a megyei NEB-üléseken. Mindemellett megbeszéljük azokat a kérdéseket, amelyekben célszerű közös állásfoglalást kialakítani.

Az elmúlt év decemberében jelent meg az állami ellenőrzésről szóló kormányrendelet, ami további feladatokat kínál a megyei népi ellenőrzési bizottságoknak, és a megyei tanácsok végrehajtó bizottságainak az ellenőrzések összehangolásában; most tehát ennek gyakorlati módszereit kell meghatározni.

Merkli Ferenc,
a Tolna megyei Népi Ellenőrzési Bizottság elnökhelyettese

Munkáról — egy szót se!

dők és a férfiai erények sajnálatos összefüggéseire. S aztán az elmaradhatatlan tréfák, ugratások...

A jókedv egyik szelcsendes pillanatában azonban a vb-titkár váratlanul az igazgatóhoz fordult: „Azért csak jobban érzem most magam, ha az új háza erkélyasáról nem peregne le máris a festék...” Az ünnepelt akkor még tréfára fogta a dolgot: „Hát, már azt is az én nyakamba varrnatok, hogy a festégyárban ilyen a legjobb minőség?”

Nevetett ő is meg a vb-titkár is, de az utóbbi csak nem hagyta abba a kedélyes csipkelődést: „No jó, ezt megértem. De az sem jutott eddig az eszetekbe, hogy valami tájékoztató mégiscsak kellene adni azoknak a kezébe, akiket innen-onnan beutalunk az általatok felépített összkomfortos lakásokba. Mert azok legtöbbször azt sem tudják, mivel mit kezdjenek, mi mire való...”

Szó szót követett, s percekben belül olyan névnap munkakértekezlet kerekedett, mintha legálabbis a tanácsházán zajlott volna. „Van ebben valami, hiszen egyik-másik új lakó tegnap még valamelyik falusi portán élt.” „Most, hogy mondjátok, eszembe

jutott, Dániában is találkoztam ilyen lakáshasználati tájékoztatóval.” „Persze, az pénzbe kerül, s valakinek meg is kellene fogalmaznia. Ha másképp nem, esetleg közösen vállalhatnánk a költségeket...”

A poharak sokáig érintetlenek maradtak, a „szakmabelieket” úgy elragadta a váratlan ötlet, hogy talán már arról is megfelekeztek, mi hozta őket össze eredetileg ezen az estén. En meg csak néztem, hallgattam őket jóleső érzéssel, s már magamon mosolyogtam, milyen kellettlenül szabódtam elindulás előtt. Ki gondolta volna, hogy alkalmasint még egy ilyen kedélyes baráti összejövetel is, lám, hová vezet...

Jó ez? — tündööm azóta is, mert annyi mindent hall-olvas az ember; még dalocska is van például arról, hogy lazítani, próbálj meg lazítani... Aztán ha a „munkáról egy szót se!” jelszóval összejövünk, asztalhoz ülünk, óra, félóra elteltével már ismét csak a munka. Azon kapjuk magunkat, hogy ott folytatjuk, ahol délután a munkahelyen, hivatalban abbahagytuk.

Jó ez? — kérdelem, s már válaszolok is: amíg ez a szokásunk végképp el nem hagy bennünket, addig nincs olyan nagy baj. Addig az ember mindig akar valamit.

Es mindig jobbat akar!
Németh Géza

A Könyvgyártás Minisztérium válasza

Cipőellátás, szabad ár

A Megkérdésztük a minisztérium című tévésorozat legutóbbi, március 30-i adásában Keserü Jánosné könyvgyártás miniszter válaszolt a riporter és a nézők kérdéseire. A többszáz betelefonáló egy része az idő rövidsége miatt nem kaphatott tájékoztatást. A Könyvgyártás Minisztérium illetékes szakemberei ezúton válaszolnak néhány kérdésre. Azok az érdeklődők, akik címüket is közölték, levélben kapnak majd feleletet.

Sokan érdeklődtek az iránt, hogyan alakul a jövőben a gyermekcipő-ellátás.

Az ipar és a kereskedelem egyaránt nagy gondot fordít a kínálat javítására. Ennek eredményeként a gyermekcipők mennyisége — 1976-hoz viszonyítva — idén mintegy 3 millió párral nő. Szélesebb a választék is. A Sista cipők gyártását az elmúlt két évben egészen a 34-es számig kibővítették. Több a leánykacipő, és megjelentek az úgynevezett óvodai és bölcsődei cipőtípusok. Mindezek ellenére tény, hogy vannak gondok az ellátásban, különösen az egyes méretcsoportok szélső értékeinél, például a 23-as számból. Ennek megszüntetésére a kereskedelemnek törekednie kell a kereslet pontosabb felmérésére.

Ellenőrzik

Dr. Berényi János (498—268): 1978. április 1-vel módosult a ruházati termékek árforma besorolása. Mi biztosítja a tervezett árszínvonal betartását?

Valóban történt változás; a cipőipar kivételével ezúttal csak a csecsemő-, bébi- és gyermekruházati termékek tartoznak kötött árfomába. Am az, hogy több áru tartozik a szabadárú kategóriába, nem eredményezhet a vállalatoknál többletgyártást és a tervezettnél magasabb árszínvonalat. A következő módszerekkel érhető el, hogy az indokoltan ne legyen magasabb az ár, és tükrözze a valódi költségeket: nem változtathatók meg az 1978. április 1. előtt szerződött, illetve gyártott, valamint a cipőiparban 1978. június 1. előtt készített termékek árai; a Könyvgyártás Minisztérium évenként áttekinti a vállalati árpolitikát és szükség esetén közvetlenül intézkedik; segíti a tervszerű áralkulást azzal is, hogy félévenként előzetesen információt szerez a kereskedelemnek ajánlott termékek áairól; végül az árhatalóság bejelentési kötelezettséget rendelhet el, ha a vállalat az egyes árképző tényezőket meg akarja változtatni.

Szabó Dezső, a Házipari Ex-

port Szövetkezet elnöke az iránt érdeklődik, várható-e javulás a konfekciósipari szövetkezetek textilalapanyag-ellátásában.

Feltétlenül lesz javulás. A mennyiségi igényekről — mint köz tudott — több mint 100 szövetkezet részére a Könyvgyártás Minisztérium Vállalat gondoskodik. A következőkben az a feladat, hogy a szövetkezetek széles termékkálajához időben és megfelelő összetételben álljon rendelkezésre az anyag. Ennek érdekében a vállalatnak össze kell hangolni a szövetkezetek igényeit. Így lesz elérhető, hogy a kívánt méterárut a megrendelők által jelzett minőségben, színárnyalatban és választékban szállítsák. Ez megkívánja, hogy javuljon a vállalat készletező és szervező munkája, a textilgyáraknál pedig ütemesebb legyen a termelés, szervezés és az áruszállítás. A Textértnél nagyobb készletekre és ehhez több anyagi eszközre van szükség. Az említett intézkedések már folyamatban vannak, valószínűleg a Házipari Export Szövetkezet is tapasztalja a fokozatos javulást.

A kender jövője

Hegedűs Ambródi László (Budapest): Miért vált szükségessé a kenderipar visszaszorítása?

Szó sincs ennek az évszázados hagyománnyal rendelkező iparnak a visszaszorításáról. A félreértés onnan adódhat, hogy korábban csökkent a kender termelési terület, de egyben fokozódott a hektáronkénti átlagtermelés. Az is tény, hogy népszerűek lettek a szintetikus textilak, de ezek bizonyos területeken nem szorítják ki a hagyományos anyagokat.

Nagy erőfeszítéseket teszünk azért, hogy a hazai kenderrost-termelés ne csökkenjen, és a késztermék mennyisége a jelenlegi szinten maradjon. Az elavult fonal és szövetképző berendezések felújítására és korszerűsítésére — a textilipar rekonstrukciója keretében — a Szegedi Kenderfonó és Szövőgyár az utóbbi hat évben mintegy 900 millió forintot fordított. A vállalat létrehozta a szegedi kendertermelési rendszert, amely az egységes vetőmagfajta előállításától a mezőgazdasági munkafolyamat komplex gépesítéséig a teendők átgondolt megszervezését eredményezte. A hatodik ötéves tervben is az a szándékunk, hogy a rostipar a jelenlegi szinten maradjon.

Cseri Károly (Pécs, Marosvásárhelyi utca 10.) azt kérdezi, fejlesztik-e a Kaposvári Ruhagyár pécsi telepét, ha igen, mikor és milyen mértékben?

Mind a Könyvgyártás Minisztérium, mind a vállalat terveiben szerepel a Kaposvári Ruhagyár pécsi telephelyének fejlesztése. Az időpont alapvetően a vállalat jövővelmezőségétől, s ennek alapján hitelképességétől és termékeik keresletétől függ. A fejlesztés helyét illetően elsősorban a jelenlegi telep jöhet számításba. Az elképzelések szerint az üzemet bővítő beruházásra öt éven belül sor kerül.

Főleg rubelért

Magyar Tibor (Nagyatád, 668) azt kérdezi, hová és milyen mennyiségben jutnak el külföldre a magyar könnyűipar termékei?

A könnyűipar késztermékeinek közel felét exportálja. A kivitelnek valamivel több, mint 50 százaléka a rubel elszámolású, többi a dollár elszámolású piacokra kerül. Az ágazat több tízezer termékének szinte mindegyikéből szállítanak külföldre. A textilruházati cikkek a szocialista országokba irányuló exportnak egyharmadát, a tőkés kivitelnek kétötödét adják. Sok magyar cipő és szövet kerül szocialista országok bolthálózatába. A tőkés exportból 17 százalékra tehető a szövetek, mintegy 6 százalékra a cipő és 5 százalékra a bútor részesedése. Rubel elszámolású kivitelünk csaknem kétharmada a Szovjetunióban talál gazdára. Csehszlovákia és az NDK részesedése 9—9 százalék. Lengyelországa 6 százalék. Dollár elszámolású exportunk legfőbb piaca az európai tőkés országok.

Külkereskedelmünk fejlesztési terveiben a jelenlegi fő arányok fenntartásával számolunk. A szocialista országokkal folytatott kereskedelemben megmarad a Szovjetunió elsődlegessége. A tőkés kivitelben a felvető piacok szélesítése a cél. Előnyben részesítjük kapcsolataink bővítését a fejlődő országokkal.

Béremelések Lengyelországban

A lengyel kormány elnöksége szociálpolitikai kérdésekkel foglalkozott legutóbbi ülésén, amelyet a szakszervezetek központi tanácsának elnökségével közösen tartottak. A munkaügyi miniszter beszámolt a legalacsonyabb kereseti alkalmazottak életkörülményeinek javítását célzó intézkedések végrehajtásáról.

Május 1-ével a havi minimális bért 1600 zlotyra emelik — ez mintegy 570 ezer embert érint. Felemelik további 400 ezer munkás fizetését is, azokat, akik a minimális bér fölötti legalacsonyabb kereseti kategóriához tartoznak.

A tanácskozáson áttekintették az ország jelenlegi társadalmi-gazdasági helyzetét. Piotr Jaroszewicz miniszterelnök méltatta az ideai terv végrehajtásának eddigi eredményeit és hangsúlyozta, hogy az ez évi feladatok teljesítése kulcsfontosságú az ötéves terv célkitűzéseinek megvalósítása szempontjából. Rámutatott, hogy fokozni kell az erőfeszítéseket az export növelése, az anyag- és gépfelhasználás, valamint a munkaidő-hasznosítás megjavítására.

OPEC-olajár

Kosár vagy koktél?

Az amerikai valuta fokozatos, az elmúlt hónapokban pedig zuhanásszerű értékesítésének hatására a kőolajexportáló országok szervezetének (OPEC) több tagállama erőteljesebben sürgeti, hogy a kőolaj árát ezentúl ne dollárban állapítsák meg. (Óvatos becslések szerint a dollár értékcsökkenése évente 14 milliárd dollár veszteséget, illetve bevételkiesést jelent a szervezet 13 tagállamának.)

1977-ben a világ kőolajtermelése rekordszintet ért el, 3025 millió tonnát hoztak felszínre a „fekete aranyból”. A kibányászott olajból az OPEC-államok részese-dése kerekén 50 százalék volt.

Olajbőség — veszteségekkel

Bizonyos mértékű túlkínálat alakult ki tavaly, valamint az idei év eddig eltelt időszakában a nemzetközi olajpiacon, s ez egyes OPEC-tagállamokat a termelés kismértékű visszafogására késztette, az árszint tartása érdekében. A szervezet tavaly decemberi caracasi miniszteri konferenciája az olajárak újabb hathónapos befagyasztásáról hozott határozatot, az árkérdés legközelebb az olajminiszterek júniusi megbeszélésén kerül majd ismét napirendre.

Valószínűleg éles vitákra kerül majd sor a júniusi értekezleten, ugyanis a dollár árfolyamának alakulása új helyzetet idézett elő, s ma már a szervezet tagországainak jelentős része nem hajlandó tekintettel lenni a fejlett tőkés államok gazdaságának nehézségeire. Kuvait, Katar, Irak, az Egyesült Arab Emírségek és még néhány más ország mind határozottan követeli, hogy kárpótolni kell az olajtermelőket a dollár értékcsökkenéséért, s ez a kárpótlás csakis a dolláralapú letérés lehet. (Kuvaitot napi 1 millió dollár veszteség éri az amerikai valuta gyengélkedése miatt.) Szaúd-Arábia és Irán viszont szívesen támogatja a dollárt, s elutasít mindenfajta egyéb árszámítási megoldást. Egyértelmű, hogy mindkét országot az Egyesült Államokhoz fűződő „különleges” politikai és gazdasági kapcsolatok készítik az olajár dollárban történő megállapításának további fenntartására. Miután a szervezet tagországai a legutóbbi — 1978-os — olajáremelés óta vásárlóerejük 10—15 százalékát veszítették el a dollár hanyatlása miatt, előbb-utóbb elkerülhetlenné válik valamiféle drasztikus intézkedés. Kuvait és még néhány tagország rendkívül OPEC-konferencia összehívását kérte, erre azonban nem került sor, mert nem sikerült egységes álláspontot kialakítani ebben a kérdésben a 13 olajtermelőnek. A kérdés tehát valószínűleg csak júniusban kerül majd az OPEC-plénium elé.

Több változat

Az esetleges áremelés mellett több változat közül választhatnak majd az olajminiszterek. Az egyik javaslat szerint az olajárat

a jövőben „elméleti valutában”, azaz SDR-ben kell meghatározni. Az SDR olyan „valutakoktél”, amelyet 16 ország fizetésiesszközfolyamának átlagából határoznak meg a napi árfolyamingerősségek figyelembevételével. (1 SDR jelenleg mintegy 1,2 dollárral egyenlő.) Olyan javaslat is elhangzott, amely szerint az olajár megállapításához „valutakosarat” kell igénybe venni. A „kosárban” — ez esetben is átlagszámításról lenne szó — az elképzelések szerint a vezető nyugati valuták 70 százalékot képviselnének, 20 százalékot néhány olajtermelő állam pénzneme, a fennmaradó 10 százalék pedig az arany lenne.

A több ország valutájából, valamint az aranyból „összekevert” átlagárfolyam azért jelentene nagyobb biztonságot az olajárak, illetve a termelőknél, mert ezek árfolyamának átlagmozgása jóval kisebb, mint a megrendülő helyzetű dolláré. Mindez egyértelműen az olajbevételek értékének stabilizálását jelentené, s szinte elenyészővé tenné az árfolyammozgásokból származó bevételkiesést, illetve a dollárban tartott befektetések értékének csökkenését.

Persze, Szaúd-Arábia valószínűleg mindent el fog követni a dollár hegemoniájának biztosításáért, hiszen ezt követeli meg a Washington—Rijad tengely érdeke. No meg az OPEC legnagyobb olajtermelőjét — egyben a legnagyobb olajbevételel rendelkező országot — nem érinti annyira a dollár bizonytalan helyzete, mint a szervezet kisebb termelésű olajállamait, Kuvaitot, Nigériát, Irakot, Algériát stb. További gondot, valamint bevételkiesést jelent az OPEC-államok többségének a termelés átmeneti visszafogása, ugyanis a világpiacon naponta mintegy 2 millió barrel túlkínálat van (1 barrel 159 literrel egyenlő).

Kényszerítő tényezők

Washington számára igen kellemetlen volna, ha az OPEC a jövőben nem dollárban számítaná az olaj árát, hiszen ez egyértelműen a tőkés világ első számú tartalékvalutája iránti bizalom megrendülésének deklarálását jelentené. Rockefeller, a nagy hatalmú Chase Manhattan Bank elnöke közel-keleti útja során a dollár védelmében azt próbálta bizonygatni az olajállamoknak, hogy az amerikai valuta gyengélkedése csak átmeneti jellegű.

Nehéz jóslásokban bocsátkozni az olajárak jövőjét illetően. (Jelenleg egy barrel kőolaj ára csaknem 14 dollár, az 1973 előttié mintegy ötszöröse.) Annyi azonban bizonyos, hogy egyre több tényező — a csereárányok romlása, a fejlett tőkés államokból származó behozatal állandó drágulása, a dollár árfolyamának ingadozása — tereli az OPEC-országokat abba az irányba, hogy véget vessenek az „árbefagyasztás korszakának”.

Gonda György—Szentgáli Péter

Kiskunhalasi szénhidrogénmező

Öt kút már olajat ad

Az egy évtizedes kutatómunkával feltárt kiskunhalasi szénhidrogénmezőn a Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat szakemberei szombaton megnyitották az első öt olajkút csapját, s ezzel megkezdődött a kísérleti olajtermelés.

Hazánk új lelőhelyén ebben az évben műveléstechnológiai adatokat gyűjtnek a végleges termelési terv kidolgozásához, s egyben az év végéig 20 000 tonna olajat hoznak felszínre. Ahogy a termeléshez szükséges felszíni és föld alatti szállítóberendezések

elkészülnek, folyamatosan kapcsolják be a termelésbe a mező többi kútjait. A program szerint a kiskunhalasi szénhidrogén-lelőhely termelése 1982-re eléri az évi 200 000—300 000 tonnás hozamot.

A jó minőségű, benzín és gázolaj gyártására alkalmas olaj Százhalombattán dolgozzák fel. Az előzetes számítások szerint 1982-re megteremtődik a termelés megindítására fordított költségek Kiskunhalas térségében folytatódnak a kutató és feltáró kút-fúrások.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Szovjet-japán halászati tárgyalások

Nakagava Icsiro japán mezőgazdasági miniszter bejelentette, hogy jövő kedden hatnapos látogatásra Moszkvába utazik. Útjának célja a Csendes-óceán északnyugati részére vonatkozó lazachalászati kvótákról folytatandó tárgyalás lesz. A japán miniszter sajtóértekezletén közölte: moszkvai látogatása során azt a kérelmet terjeszti elő, hogy szovjet részről engedélyezék a japán halászköz számára ezen a területen ugyanolyan lazachalászás kifogását, mint 1977-ben.

Spanyol export

A spanyol kereskedelemügyi minisztérium becslése szerint Spanyolország exportja 1978-ban — az előző évihez képest — 16 százalékkal emelkedik majd és értéke 10,3 milliárd dollár lesz.

Csehszlovák—NSZK kereskedelem

A Német Szövetségi Köztársaság Csehszlovákia legjelentősebb tőkés kereskedelmi partnere. Csehszlovákia az NSZK-ba főleg a vegyipar és a gyógyszeripar alapanyagául szolgáló nyersanyagokat, lignitet, hengereit acél-

árut és gépkocsikat, valamint fogászati cikkeket exportál — gépipari és elektrotechnikai termékek, gyógyszerek, nem vastartalmú fémek, továbbá textilipari és élelmiszeripari termékek ellenében.

Elbocsátások Angliában

Angliában az évtrend fokozatos átalakulásával tovább csökken a kenyérfogyasztás, ezért az egyik legnagyobb élelmiszeripari cég, a Spillers beszünteti a kenyérgyártást. Az üzemek bezárásával nyolcezer dolgozó kerül az utcára. Az ipar más szektoraiban is folytatódik a pangás. Acélüzemeket zárnak be, nemrég pedig a legnagyobb angol tv-gyártó cég, a Thorn jelentette be két üzemének megszüntetését, ahonnan kétezer dolgozót bocsát el.

Munkanélküliség az EKG-tagországokban

A Brüsszelben közzétett adatok szerint a Közös Piac tagországaiban 1969 és 1977 között ötszörösére emelkedett a fiatal munkanélküliek száma. Míg 1969-ben 142 ezer 25 évnél fiatalabb munkanélkülit tartottak nyilván (a munkaképes lakosság 24 százalékát), 1977 végén számuk közel kétszázötvenezer volt.

Forgószél az Aranyhomokon

Mit terem Akadémosz kertje?

A mór egy évszázada teszi kötelességét, s a mór marad...

Nem Shakespeare hőséről van szó. Egy épületről, s az emberekről, akik nagyon is maiak.

De haladjunk csak sorjában. Aki újabban Kecskeméten jár, valami vissza-vissza vonzza az aranyhomok városába. Nincs esztendő, hogy a városképben, a szellemiekben — színházban, a muzsika világában, irodalomban — ne tartogatta újat, jót, eredetit, meglepőt.

Errefelé talán szembetűnőbben változik a világ, mint másutt — de a rejtély megoldható. Egyrészt volt *miből törleszteni* Katona József és Kodály Zoltán szülőföldjén — hiszen e várost erős falak sohasem övezték: sem építményként, se szellemiekben. Másrészt volt — és van — *kikkel törleszteni*. Esztendők óta létezik egy hozzáértő, s immár népes csapat. A folyton adódó és gyarapodó munkát közösen végző együttes: kezdeményező, hozzáértő mecénásokkal, s hasonló adottságú, vállalkozó szellemű megvalósítók-kal...

Újabban a tudomány és a technika is felsorakozik, hogy részt kérjen az egységes egész tennivalóiból.

Persze nem véletlenül. Az ötletnyomok egy épülethez vezetnek, ahhoz a bizonyos mórhoz. Történt ugyanis, hogy több mint egy évszázada — 1865—71-ben — Zitterbarth János Kecskemét város közepén megépítette a nagy méretű, perzsakupolás, mór jellegű romantikus zsinagógát.

A történelemnek ez a száz esztendeje azonban nem kímélt sem embert, sem építményt. A második világháború romba döntötte az épületet, míg hívelt jórészt száműzte az élők sorából...

Húsz esztendeig romként „díszelgett” a zsinagóga maradványa Kecskemét centrumában. Aztán 1965-ben elhatározták: a műemlék homlokzat- és tömegformálását megőrzik, de új, modern belső teret terveznek. Az együttes eredmény, kilenc évig tartó munka nyomán: *megszületett Bács-Kiskun megyében a Tudomány és Technika háza...*

Nem volt olcsó. A közel 2500 négyzetméternyi terület megépítése 28 millióba került. Am az összeg felét hetvenöt megyei terület, intézmény, vállalat fedezte.

De minek ez a nagy lelkesedés? Lehet, hogy ez a kérdés pejoratív csengésű az olvasó számára, de a tények bizony ellenkező jelűek.

Még az is fonákul hangzik első hallásra, hogy ebben a kívülről patinás, belül valóban hipermodern — jó értelemben vett — palotában *mindössze tizenhat ember* dolgozik. Pontosabban: az MTESZ és a TIT megyei hivatalos munkatársainak létszáma mindössze ennyi.

Nos, ez a két testület mégis megforgatta az aranyhomokot, azaz: forgószélre kavart az addig bizony túlonatú csendes Bács-Kiskun-vidék szellemi életében.

Szakavatott helybeli értelmiségi vezetők segítenek megértenem a változások összefüggéseit. Dr. Fülöp István, az MTESZ megyei elnöke — „civilben” a Kertészeti Egyetem kecskeméti főiskolai karának vezetője —, Krajcsovics József, a TIT megyei elnöke — s egyben a kecskeméti övönöképző igazgatója —, valamint a két társadalmi szervezet vezető munkatársai amolyan kerekasztal-beszélgetésen avatják be a kívülről a megyei tudományos élet néhány jellemzőjébe.

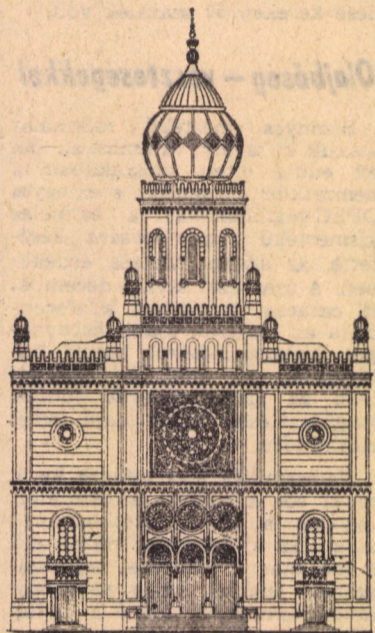
Kezdjük egy kis számtannal. Bács-Kiskunban 570 ezren élnek, — s közülük mindössze tizenhét ezer értelmiség. Hozzátehetjük: a korábbi években az emberek képzettségi szintje is alacsonyabb volt, mint másutt az országban. Tudományos-technikai bázisról pedig alig-alig beszélhetünk még napjainkban is.

De... Igen: itt fordulat következik. Ebből a 17 ezres értelmiségi rétegből öt és félezen tagjai az MTESZ-nek, s majd 1700-an a TIT-nek. Érthető tehát, hogy az

a bizonyos 16 személy, akiknek a székház a munkahelye: rendszeresen több ezer segítőtársra talál — társadalmi munkavállalók személyében.

S ha ehhez hozzávesszük, hogy egyetlen esztendő folyamán körülbelül kétszáz ezer ember fordult meg a tudomány és technika kecskeméti házában: máris sejtelmünk lehet — legalábbis matematikailag — az új épület (mondjuk, nyugodtan: intézmény) tömeghatásáról.

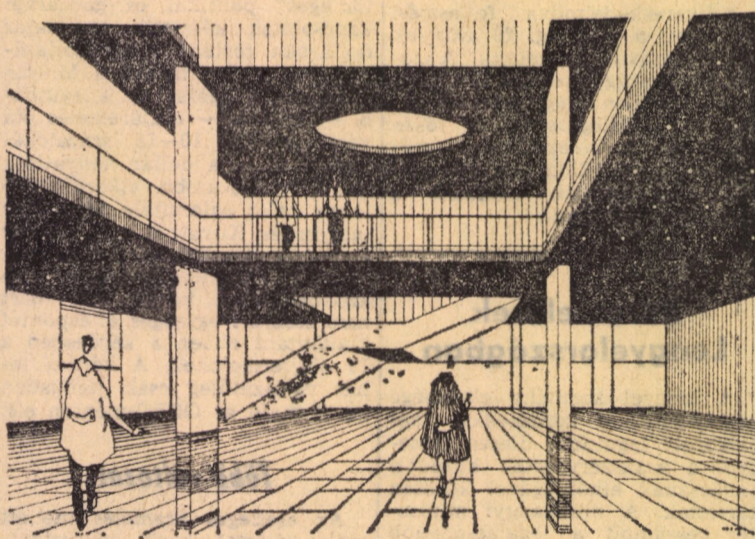
Am természetszerűen nemcsak statisztikai összefüggésekről van

A régi épület...

szó. A két egyesület ugyanis egyeztetett terv szerint végzi mindennapos munkáját. Az egyeztetés kétirányú: az országos egész s a megye szükségleteit együttesen figyelembe véve dolgozzák ki elképzeléseiket.

Az általános műveltség terjesztésének misszióját a TIT, a speciális szakmai ismeretek közvetítését az MTESZ vállalja, s mert

...modern belső térrel

immár a „földrajzi közelség” is adott: az egyeztetés is terszerű — nemigen beszélhetünk „átfedésekről”, keresztvezésekről.

A megyei tanács megjelölte azokat a feladatokat, amelyekben — az összehangolt tevékenység részeként — a két társadalmi testület tagjai is kivehetik (vagy még inkább: kívánatos, hogy kivegyék) részüket.

Nézzünk néhány példát. Az MTESZ 22 szakegyesületének szellemi tőkével részt vállal a konkrét termelésfejlesztési célkitűzések megvalósításában: részt kér és kap a megyei gazdaságpolitikai teendőkből. Nevezetesen: kifejtik véleményüket az iparfejlesztési, foglalkoztatási, városrendezési, településpolitikai tervek szakszerűségével kapcsolatosan. Lektorálják, megvitáztatják a készülő intézkedéseket — s így véleményük a végleges döntésben feltétlenül érvényesül.

(Aki például Kecskemét tudatos városrendezési változásait figyeli: még kívülállóként is értékeli a szakemberek tömeges bevonásának immár valós eredményeit.)

De hasonló a TIT munkája is. Az ország hét úgynevezett „tanyás megyéjéből” az egyik Bács-Kiskun, és talán a legjellegzetesebb: itt a lakosság 28 százaléka él ma is külterületen. A feladat összetett: a műveltség ügyéért össze kell fogni a tanácsok mellett a gazdasági és a társadalmi testületeknek is. Ezt ismerte fel a TIT, amikor csupán tavaly 317 kulturális rendezvényt szervezett a tanyavilágban.

Az ugyancsak a hosszú távú, egyeztetett terv részeként alakították ki a nemzetiségi ismeretterjesztés immár szisztematikus tartalmát, formáit. Vagy: azon — sajnos — kevés megyék között tartható számon Bács-Kiskun, ahol a cigánylakosság körében végzett alapfelvilágosító tevékenység máris adott, rendszeres.

Végül csupán még egyetlen jellemző a változásokhoz. Bács-Kiskun mezőgazdaságában jellemző az exporttevékenység. Az agrárértelmiség nyelvismérete tehát közvetlen gazdasági érdek. Az MTESZ és a TIT összefogott: hamarosan a szakágazatoknak megfelelő speciális nyelvtanfolyamokat indítanak.

Amikor korábban kecskeméti iskolákban jártam: feltűnt, hogy milyen sok a szemüveges kisdiák.

Ezúttal sem hagyhattam szó nélkül, s megkérdeztem a TIT vezetőitől: nem lehetne ismeretterjesztéssel, a szülők felvilágosításával segíteni a helyzetet, még inkább: megelőzni látásromlását?

A kérdés elkészt — a választ együtt adja az MTESZ és a TIT. Ugyanis éppen a TIT-előadóknak tűnt fel ugyanez a jelenség, amikor az iskolákat járták — s jelezték az MTESZ vezetőinek

Vasárnapi jegyzetek

1

A sok meghívó között, amelyet naponta hoz a posta, megütötte a szemem egy sötétlénk színű dupla kartonlap, amely ünnepi műsorra invitál abból az alkalomból, hogy húszéves az Egyetemi Színpad. Már húszéves! — tünődtem el a magam múltókorán — lévén, hogy ott aszisztáltam az indulásnál. Akkor, a hatvanas évek fordulóján-elejen többet is jelentett ez az intézmény önmagánál; annál, hogy fórumot ad az öntevékeny fiatal egyetemistáknak és saját ízlésük szerinti programot társaiknak. A konszolidáció esztendeiben ott ismerkedtünk meg ugyanis a világ kultúrájának azokkal az új áramlataival, amelyeknek azóta napi fogyasztói vagyunk. Filmsorozataikban a filmtörténet és -esztétika itt még nem ismert alkotóit és áramlatait; színpadi előadásaikban például Camus-t, Albeet, Hildeheimert — csupa olyan nevet, akiből azóta standard szerző lett; izgalmas élő újságjában, a Horizontban pedig forró vitákat kaptunk a társadalomtudományok új jelenségeiről. A színpad együttese, az Universitas legjobb formájában művelte az amatőrizmust; tehetséges tagjaiból mára hivatásosok lettek — színészek, rendezők, rádiósok —, de a többiek is egy életre szóló indítást kaptak a jószellemű kollektív munkában. Versmondó pódiumuk (Surányi Ibolya érdeme) a legjobb erőket vonlatta fel.

És tódultak az érdeklődők, mert ezen a helyen hallottak először olyan művészeti irányzatokról, mint az op-art, pop-art, vagy a tasizmus; a má már országos hírvé vált folk-beat-együttesek (Sebő, Kalácska stb.) itt kaptak az első közzét dobogót.

Az Egyetemi Színpadnak ez a funkciója mostanra elapadt — nem az ő hibájából, ellenkezőleg; mert az általa útnak indított kezdeményezések standardizálódtak —, ám az intézmény most is megtalálja a maga feladatát. Elő nép-

zenesorozata, dzsesszpódiuma, népi hangszerbemutató, új szellemű gyermekműsorai, önálló szerzői estjei (most legutóbb Szokolay Sándoré), archív és új anyagot felvonultató filmestjei ma is megtalálják az utat azokhoz, akiknek szánják: az egyetemi és nem egyetemi fiatalság új iránt leginkább nyitott rétegéhez. L. A.

2

Nem először és — minden bizonnyal — nem is utoljára számolhatunk be arról, milyen sikereket érnek el énekkaraink a nagyvilágban. A Kórusok Országos Tanácsának lapjában, a KÓTA legújabb számában egy táblázat Nemzetközi pódiumokon — magyar kórusrendezvények a nagyvilágban 1977-ben címmel összegzi az elmúlt esztendő sikereit. E táblázatból megtudhatjuk, hogy tavaly széles e világban negyven különböző díjat nyertek amatőr kórusaink; ebből tizenhat első díjat, két nagydíjat és hat különdíjat.

Lapunkban korábban hírt adtunk már a BBC Let the Peoples Sing versenyén díjat nyert kórusaink sikeréről, de most, a folyóirat részletes kimutatását áttekintve láthatjuk: Várnában, Arezzoóban, Tamperében, Toursban, Peszarában, Neerpeltben, Knokkában és sok más helyen termett babér a Csili kamarakórusa, az építők Szalmás Piroska énekkara, a komlói általános iskolások, a Könyv- és Ipari Minisztérium Bartók Béla énekkara, az esztergomi Labor MIM Balassa Bálint kar, a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola dalosai és több más kórus számára.

Köszöntjük most énekeseinket, azokat a kórusokat is, amelyek nem versenyeken, díjakat szereve, hanem nemzetközi fesztiválokon; Hágában, Barcelonában, Fanóban, Celjében, Olomoucban és mástutt öregbítették hazánk kóruskultúrájának immár megszerte határainkon túra terjedő hírnevét.

-1-

Dzsessz az Oderán

Idén éppen tizenötödik alkalommal rendezték meg az egyik legnagyobb lengyel városban, Wrocławban a Jazz nad Odra (Dzsessz az Oderán) fesztivált. Március második felében három napon keresztül a dzsesszmuzsikáé volt a főszerep a város amúgy is gazdag kulturális életében.

A sok ezer nézőt befogadó Hala Ludowa (Népcarnok) hatalmas betoncsarnokában, a jó nevű Współczesny színház színpadán, a görög városnéző boltozatos pin-céjében, az egyetem központi klubjában, valamint a város tizenegy másik zeneklubjában a legjobb hazai előadók mellett számos ismert világnagyság is bemutatkozott: bizonyítván, hogy nemcsak a lengyel zenészeknek, de az itt megrendezett fesztiváloknak is igen jó a nemzetközi híruk.

Bár a Lengyel Szocialista Diákszövetség és a Lengyel Dzsessz Társaság által megrendezett tavaszi, wrocław-i fesztivál mind méreteiben, mind programjában elmarad a hagyományos őszi, varsói zenei találkozótól és a nyári, tengerparti „vándorfesztivál” mögött, a magyar látogatóknak így is imponálóan nagyvonalú, már-már hihetetlenül gazdag rendezvénynek tűnt. Egyetlen este tizenöt különböző helyen rendezhettek olyan színvonalas koncerteket, amelyek külön-külön is megállják a helyüket: s egyik helyszínről sem hiányoztak sem a jó nevű együttesek, sem a lelkes és hozzáértő hallgatók.

A fesztivál két központi helyszíne a Współczesny színház

és a Hala Ludowa volt. Az előbbiben kevésbé ismert lengyel együttesek mutatták be tudásukat a fesztivál keretében megrendezett verseny során: az utóbbiban a meghívott kiváló hazai és külföldi zenészek adtak koncertet. Az éjszakánként megrendezett őrmzene (jam session) alkalmából pedig a nagy színpadokról megismert művészek az apró klubokban is bemutatkoztak hangulatos, kötetlenebb körülmények között. Bizonyára természetes és magától értetődő volt, hogy a jórészt diákszervezők által rendezett műsorok zöknemómentesen, például rendben és elmélyült figyelem mellett zajlottak le: méltóan a dzsesszmuzsika igazi értékeihez, szépségeihez.

Az egyik legünnepelebb vendég Budd Johnson, a közel hetvenéves, színes bőrű amerikai szakszofonos volt. Több mint negyven esztendeje zenél: pályája elején többek között olyan kiváló művésszel is együtt lépett fel, mint a nálunk is jól ismert Louis Armstrong. A Charlie Chaplin emlékének szentelt március 18-i koncerten például fiatal lengyel muzsikusok kíséretében állt a wrocław-i közönség elé. Klasszikus szakszofonjátéka hatalmas sikert aratott: egyórás műsora alatt a hajdani amerikai iskola legnépszerűbb dallamait, stílusfordulatait elevenítette fel a humort és oldottságot sem nélkülöző összeállításában. Nemcsak szürke kísérőknek tekintette a tehetséges, fiatal lengyel Sami Swoj együttes tagjait: módot adott arra

Szöke Sándor